

פרופילאות פלילית

מרצה: ד"ר זהבית קינברג
מדור ניצבים תשפ"ג, אונ' בר אילן
סוכס ע"י יורס ארז

תוכן העניינים

3	רקע ומושגי יסוד
3	עבריינות חד פעמית מול עבריינות סדרתית
4	טיפולוגיה - סיווג
5	רוצחים סדרתיים
5	הגדרה
6	רצח סדרתי בישראל - האומנם?
6	רוצחים סדרתיים - היקף התופעה בעולם
6	מאפייני הרוצח הסדרתי
7	מאפיינים סוציו-דמוגרפיים
7	דפוס הפעולה
8	רקע משפחתי
10	רקע נפשי-אישיותי
13	מאפיינים קוגניטיביים
14	רוצחים סדרתיים - הטיפולוגיה של הולמס והולמס
14	הקריטריונים שעל פיהם נסווג את הרוצחים הסדרתיים
15	רוצח סדרתי מתוך חזיון
15	רוצח סדרתי משימתי:
16	רוצח סידרתי הדוניסטי
18	רוצח סדרתי של כוח ושליטה
19	רוצחים המוניים
19	הגדרה
20	מאפייני הרוצח ההמוני
21	מאפייני הרוצח ההמוני
22	טיפולוגיה של רוצחים המוניים (אדלשטיין)
22	רקע של יחסים רומנטיים עם הרוצח
22	רקע אידיאולוגי-לאומי
23	רקע חברתי
23	השתייכות למין האנושי בכלל
23	רקע משפחתי
23	רקע תעסוקתי לימודי
25	עבריינות מין
25	הגדרה בחוק:
25	מאפיינים של עברייני מין
26	עיוותים קוגניטיביים
27	שלבי מעגל עבריינות המין
27	עבריינות מין כהתמכרות
27	ריפוי עצמי
28	תמונת מצב עדכנית בישראל
28	עברייני מין מתבגרים
29	מאפיינים של עברייני מין מתבגר
29	טיפולוגיה של עברייני מין מתבגרים - אובריאן וברה
31	פדופיליה
32	פדופיליה - מאפיינים
33	הטיפולוגיה של גרות'
33	גילוי עריות
35	מאפייני האימהות במשפחה
36	אנסים
36	הגדרה
37	מחקר - טורפים מיניים
38	עבריינות נשים
38	מאפיינים יחודיים
38	סוגי העבירות
39	רקע סוציו-דמוגרפי
39	רקע של התעללות
40	שימוש בחומרים
42	מאמר

רקע ומושגי יסוד

עבריינות חד פעמית מול עבריינות סדרתית

עבריינות סדרתית	עבריינות חד-פעמית
עבריינות סדרתית פתולוגית	בד"כ תהיה מבוססת רגש (אקספרסיבית). האדם שמבצעה הוא לא עבריין במהותו, אך סיטואציות מסוימות עלולות להביאו למצב שיגרום לו לפשוע.
עבריינות סדרתית מקרית	
עבריינות סדרתית מקצועית קרייריסטית	

דוגמאות

רוצח סדרתי הפועל מתוך חזיונות וקולות לדוגמה: אדם שרואה דמויות שאומרות לו לעשות דברים

אנס סדרתי קליפטומן פירומן

דוגמאות

גניבות פשוטות כייסות

שודים לא מתוחכמים

דוגמאות

זיוף מסמכים חברות בפשע מאורגן

הלבנת הון סחר בסמים בדרגות גבוהות

עבריינות סדרתית פתולוגית

עבריין סדרתי הפועל מתוך דחף פתולוגי (חולני) שמטרת פעולותיו היא רווח פסיכולוגי בלבד (סיפוק, הנאה, כח, שליטה, סיפוק מיני, ריגוש, וכו'). העבריין הזה יכול לפעול בצורה מקצועית המשלבת למידה וניסיון אך עבריינותו איננה בגדר קריירה פלילית, מאחר והיא נובעת ממניעים פסיכולוגיים ולא ממניעים חומריים.

עבריינות סדרתית מקרית

עבריינות כסגנון חיים. העבריינות כדרך נוחה להמשיך ולקיים את רמת החיים או לשם אספקת סמים. העבריין הזה אינו מפתח קריירה מקצועית ואינו מפתח ומשכלל כישורים עברייניים. לכן, הוא נתפס פעמים רבות על ידי מערכת אכיפת החוק כחלטוריסט. העבריינות היא מזדמנת או מקרית ולא מתוכננת.

עבריינות סדרתית מקצועית

עבריין זה מפתח קריירה פלילית, בה הוא רוכש ומשכלל כישורים מקצועיים שיאפשרו לו השגת רווח כספי גבוה, ולכן מחוייבותו לקריירה העבריינית מלאה. ניתן להגדירו כעבריין במשרה מלאה.

השוואה בין העברין הסדרתי המקרי לעברין המקצועי-קרייריסטי

קריטריון	עברין סדרתי מקרי	עברין סדרתי מקצועי-קרייריסטי
כינויים	"חלטוריסט", "עברין מועד", "עברין קונבנציונאלי"	"עברין כבד"
כישורים מקצועיים	נמוכים או שלא קיימים בכלל	גבוהים. התמחות ספציפית.
רווח כספי מפעילות עבריינית	נמוך ונקטע בגלל מעצרים ומאסרים	גבוה וקבוע בדרך כלל
מחויבות מקצועית	משרה חלקית	משרה מלאה ויחידה
דימוי עצמי	נמוך, קורבן של הנסיבות והחברה, חוסר גאווה מקצועית	גבוה, גאווה מקצועית ותפיסה עצמית של איש מקצוע
מהלך קריירה	קיבעון המאופיין בחוסר התפתחות מקצועית	התפתחות, התקדמות מקצועית והתמחות

מאפיינים של עבריינים סדרתיים ו/או אלימים

עבריינות מין	פשעי שנאה	גברים מכים	עבריינות נוער
רוצחים סדרתיים	עבריינות נשים	רוצחים המוניים	פשעי מחשב

*אנו נתמקד בעיקר בעבריינות סדרתית, וכמעט ולא בעבריינות חד פעמית.

טיפולוגיה - סיווג

ההתמקדות שלנו תהיה בעברין ובמאפייניו, בהתאם לסוג העבירה:

מאיזו משפחה הוא מגיע? מה היו יחסיו עם ההורים והאחים? איך התנהג במסגרות וכו'?	רקע אישי	מאפייני העברין
ננסה לשרטט פרופיל או למצוא דפוס פעולה אצל העברין.	מאפיינים התנהגותיים	
ננסה למצוא תכונות אישיותיות בולטות של העברין. לדוגמה: רוצחים סדרתיים יהיו לא פעם פסיכופטים, חסרי אמפתיה, מצפון וכו'.	מאפיינים אישיותיים	
ננסה למצוא דפוס מסוים ע"פ מאפיינים כמו: מגדר, גיל, מצב משפחתי, מצב אקונומי, השכלה וכו'.	מאפיינים סוציו-דמוגרפיים	
דפוסי החשיבה של העברין, תפיסת העולם שלו.	מאפיינים קוגניטיביים	

רוצחים סדרתיים

הגדרה

1 רצח סדרתי הוא סדרה של שלושה מעשי רצח לפחות הנעשים על ידי אותו רוצח, לאורך תקופה של חודשים ושנים.

1

2 מקרי הרצח נפרדים זה מזה ומתקיימת תקופת צינון של 72 שעות לפחות בין מקרה למקרה.

2

חשוב להגדיר רצח סדרתי על פי שני הסעיפים האחרונים (3 מקרי רצח נפרדים בהפרש של 72 שעות בין האחד לשני), כדי להבדיל רצח סדרתי מרצח שנובע מבולמוס, או מרצח המוני. פרק הזמן (72 שעות) נבחר כתקופת מינימום, זאת כדי להבדיל את הרצח מעשי הרצח המונים. אם כי פרק הזמן בפועל יהיה ארוך יותר בהרבה מ-72 שעות (לעתים חודשים או שנים). ברצח סדרתי אנו לא נראה אירועים כל כך סמוכים, זאת מכיון שהרוצח יבוא על סיפוקו לאחר מעשה רצח אחד וידרש לו פרק זמן ארוך יותר כדי לספק את היצר שלו שוב.

3 בכל אירוע נרצח קורבן אחד בלבד, והמניע לרצח חוזר על עצמו בכל המקרים, כשהוא יכול להיות לשם רווח פסיכולוגי או לשם רווח חומרי.

3

גם כאן המטרה היא להבדיל את הרצח מרצח המונים, בו נרצח יותר מאדם אחד. ברצח סדרתי הרצח מתוכנן מראש, הקורבן נבחר על פי קריטריונים מסוימים. לדוגמה: ברצח שיש בו מרכיב מיני וברקע ישנה פנטזיה, הרוצח יחפש את הקורבן שמתאים לעולם הפנטזיה שלו (גיל מבנה גוף, צבע עיניים, צבע שיער, וכו'). המניע ברוב המקרים יחזור על עצמו. כלומר, הרוצח יבצע את הרצח שוב ושוב על מנת להשיג דבר מה חומרי, כמו: כסף (רוצח שכיר, אלמנה שחורה), או פסיכולוגי (כח, עליונות, שליטה, דומיננטיות, סיפוק, הנאה, אידאולוגיה אישית (למשל, לטהר את השכונה מנרקומנים).

4 דרך הפעולה דומה בדרך כלל בכל המקרים, אך עשויה להשתנות במכוון כדי להקשות על רשויות האכיפה.

4

ברוב המקרים אנו נראה שיטה מאוד דומה, כמו: איזור פעולה ספציפי, שיטת פיתוי הקורבן, שיטת הרצח, וכו'.

1

קורבן 1 בלבד
בכל מעשה רצח

72

שעות בין מקרה
למקרה

3

מעשי רצח
נפרדים לפחות

רצח סדרתי בישראל - האומנם?

רצח לכל החיים - חלק ב

רצח לכל החיים - חלק א

תוך כדי הצפייה בסרט נסו לבחון את ההגדרה שהצגנו בנוגע לרצח סדרתי וחפשו את המאפיינים הרלוונטיים של הרוצח הסדרתי

רוצחים סדרתיים - היקף התופעה בעולם

מספר הרוצחים הסדרתיים במהלך ההיסטוריה, בכל מדינה.

לזכור מגמה

24	מקסיקו	75	גרמניה	2,715	ארה"ב
19	אוסטריה	74	אוסטרליה	142	אנגליה
17	ברזיל	69	רוסיה	110	דרום אפריקה
15	פולין	63	הודו	94	איטליה
13	סקוטלנד	51	צרפת	90	יפן
12	ספרד	41	סין	82	קנדה

בארה"ב בלבד (332 מליון תושבים) ישנם/היו 2,715 רוצחים סדרתיים (רוצח סדרתי על כל 122 אלף תושבים). בשאר המדינות המופיעות בטבלה (4 מיליארד תושבים) יש/היו 991 רוצחים סדרתיים (רוצח סדרתי על כל 4 מליון תושבים). הפער נובע ממספר סיבות: אלמנטים תרבותיים, מבנה המדינה ושטחה, יכולת סיקור של המדיה.

מאפייני הרוצח הסדרתי

למרבת הרוצחים הסדרתיים ישנו מכנה משותף הנוגע במספר מאפיינים:

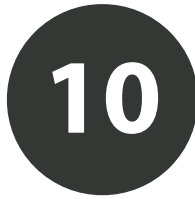
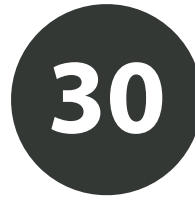
פירוט אודות מאפיינים אלו בעמוד הבא...

מאפיינים סוציו-דמוגרפיים

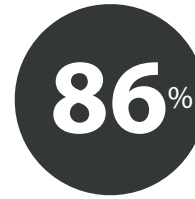
1. **מגדר** - רוב הרוצחים הסדרתיים הם גברים (כ-86%).
2. **גיל** - הגיל הממוצע של הרוצח הסדרתי הוא 30.
3. **השכלה** - רמת IQ נמוכה מעט מהממוצע באוכלוסייה - רמה נמוכה עד ממוצעת של השכלה (עשר שנות לימוד). מקרה יוצא דופן הוא המקרה של טד בנדי. הוא למד משפטים ופסיכולוגיה באוניברסיטה.
4. **סטטוס** - רוב הרוצחים הסדרתיים הם רווקים. זו אחת הסיבות שדי קשה לתפוס אותם, היות והם אינם מקושרים משפחתית וחיים בגפם (למשל, קל להם להחביא את הקורבנות בביתם).

רובם רווקים

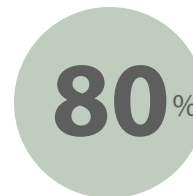
שנות לימוד
בממוצע

הגיל הממוצע

אחוזים הם
גברים

דפוס פעולה

1. **רוב הרוצחים הסדרתיים פועלים כיחידים (כ-80%)**. הסיבה היא שמדובר לרוב בעולם פנימי מסוים של הרוצח, על פנטזיה אישית ועל רצון אישי להגיע לסיפוק.
2. **הרצח הסדרתי מאופיין ברוב המקרים ברצח אנשים הזרים לרוצח**. הנרצחים אינם אנשים שהרוצח מכיר. הוא בוחר אותם על פי מאפיינים. מקרים חריגים הם מקרים בהם מדובר במניע כספי, כמו מקרה "האלמנה השחורה".
3. **רוב הרוצחים הסדרתיים פועלים באיזור הנוחות שלהם**. איזור הנוחות הוא מונח שמתייחס לרדיוס שהרוצח פועל בו. איזור נוחות יכול להיות הבית, מקום העבודה.

פועלים לרוב
בבית או במקום
העבודהאין היכרות
מוקדמת עם
הנרצחיםאחוז הפועלים
כיחידים

דוגמה לרוצח סדרתי שפעל באיזור הנוחות שלו הוא ג'ון וויין גייסי.

ג'ון ויין גייסי

פעל בין 1972 עד 1978
מספר הקורבנות: 33
הוצא להורג בשנת 1994

גייסי הצטרף למועדון ליצנים מקומי בשיקגו, שנהג להופיע בחינם באירועי צדקה ובבתי חולים של ילדים. סיפור הכיסוי הזה אפשר לו לקנות את אמונם של ילדים רבים, אותם נהג לאסוף ברכב הליצנים ששכר לעצמו. אז נהג להביא אותם לביתו, לאנוס ולרצוח אותם באכזריות. עם התגברות מקרי היעלמות הילדים, החלה המשטרה לעקוב אחרי חשודים פוטנציאליים, ועברו של גייסי הפך אותו למטרה. אלא שבשלב הזה הוא כבר הרגיש כל כך בטוח עד שנהג להזמין את הבלשים לארוחות בביתו, ולהתגרות בהם על כך שהם מבזבזים את זמנם.

באחד המקרים הבחין אחד הבלשים בריח מוזר העולה מפתח חימום בבית. הוא חזר עם צו שופט לחיפוש, ונכנס לחלק התחתון של הבית בזמן שגייסי היה מחוצה לו. שם, בפתח קטן ומוסתר, הסתתר לו מחבוא של עשרות חלקי גופות מבותרים של נערים מגילאי 9 ועד 20.

כשנעצר והודה, סיפר גייסי שהחביא את חלקי קורבנותיו בכל רחבי הבית וגם בנהר. בשיאו של התהליך נהרס ביתו כליל וחיפושים נרחבים נערכו בנהר, שם נמצאו עוד ועוד קורבנות. גם עם כל העדויות הנוראות הללו, המשיך גייסי להתעלל ברשויות החוק מבית הכלא. 14 שנים רצופות ניהל את מאבקו המשפטי, משנה את גרסתו לעיתים קרובות כדי לדחות את גזר הדין. עד שב-1994 החליטה המדינה לשים סוף לאחד הסיפורים המזעזעים בתולדותיה, וגזרה עליו עונש מוות בזריקה קטלנית.

רקע משפחתי

1. **מרבית הרוצחים הסדרתיים גדלו במשפחות שהתפרקו:** הורים פרודים, גרושים, או שאחד מהם נפטר.
2. **חלק גדול מהם גדלו מחוץ למשפחה הביולוגית,** במסגרת מוסדית או במשפחות אומנה.
3. **אחוז הרוצחים הסדרתיים המאומצים גדול פי 2 מאחוז הילדים המאומצים** באוכלוסייה הכללית (5.2% לעומת 2.2%).
4. הפער גדול עוד יותר כאשר מדובר **בבתי אומנה (2.6% לעומת 0.4%).**
5. רבים מהרוצחים הסדרתיים היו **קורבנות להתעללות או הזנחה מצד משפחתם.**
6. **50% מהרוצחים הסדרתיים חוו התעללות פסיכולוגית** במשפחה, לעומת 2% באוכלוסייה הכללית.
7. **36% מהרוצחים חוו התעללות פיזית,** לעומת 6% באוכלוסייה הכללית.
8. **26% מהרוצחים חוו התעללות מינית** לעומת 3% באוכלוסייה הכללית.
9. רק 32% מקרב הרוצחים הסדרתיים דיווחו שלא עברו שום התעללות במשפחה, לעומת 70% באוכלוסייה הכללית.

חוו התעללות מינית

חוו התעללות פיזית

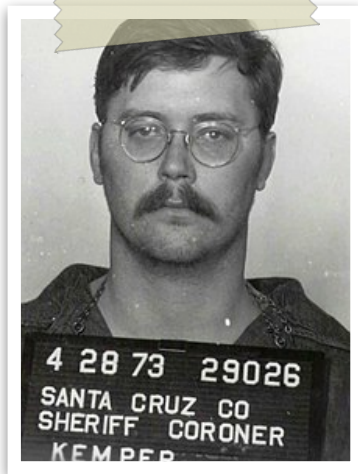
חוו התעללות פסיכולוגית

גדלו בבתי אומנה

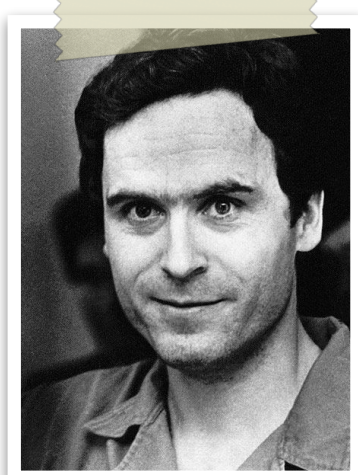

אחוז המאומצים

אדמונד אמיל קמפר

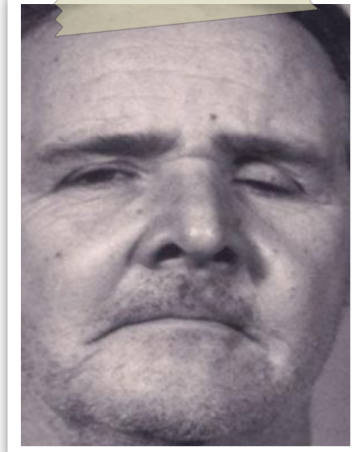
אדמונד אמיל קמפר השלישי נולד בשנת 1948 בעיר בורבנק שבקליפורניה. אביו היה חייל שלחם במלחמת העולם השנייה. אמו היתה אלכוהוליסטית וככל הנראה סבלה מהפרעת אישיות גבולית. אימו נהגה ללעוג לאביו וסירבה לחבק או להפגין חיבה כלשהי כלפי בנה, בטענה ש"זה יהפוך אותו להומו". בגיל 6 לערך, החל קמפר לפנטז על דברים אפלים הקשורים במיניות ובמוות. הוא היה עורך טקסים שלמים בהם היה עורך את ראשיתן של הבובות של אחיותיו ואף נתפס מחוץ לביתה של מורתו כשהוא מחזיק בכידון של אביו. בגיל 10 הוא קבר את אחד מחתולי המחמד של המשפחה בעודו בחיים ולאחר מותו שיפד את ראשו על כידון. בשנת 1957 עזב אביו את הבית וקמפר נשאר לבדו עם אמו ושתי אחיותיו. האם חששה שבנה יפגע באחיותיו והחליטה שמעתה ישן במרתף, נעול. היא היתה מעליבה ומשפילה אותו באופן קבוע, אומרת לו כי אף אישה לעולם לא תאהב אותו. בגיל 13 הרג חתול נוסף, בטענה שהוא מחבב את

אחותו הקטנה יותר ממנו, כשהוא מחביא חתיכות מגופתו ברחבי הבית. בגיל 14 קמפר מחליט לברוח מהבית לאביו, שהתחתן בשנית, אך זה אינו מקבל אותו ושולח אותו לגור אצל סבו וסבתו.

לא צריך לזכור פרטי פרטים**טד בנדי**

נולד בנובמבר 1946, בשם תיאודור רוברט קאוול. אמו אלינור הרתה אותו מחוץ לנישואין, כשזהות אביו אינה ידועה. בשנותיו הראשונות חי בנדי עם הורי אמו, סמואל ואלינור קאוול, אשר גידלו אותו בביתם בפילדלפיה כבנם, כדי להימנע מהתדמית השלילית שהתלוותה ללידה מחוץ לנישואין באותה תקופה. למשפחה, לחברים ואף לטד הצעיר נאמר שהורי אמו הם הוריו הביולוגיים, בעוד אמו היא אחותו הגדולה. בגיל 14 מצא את תעודת הלידה שלו, כשבסעיף "שם האב" נכתב "לא ידוע"; כך גילה בנדי שאמו הרתה אותו מחוץ לנישואים. גילוי זה היה לדבריו אירוע משמעותי עבורו. הרצח המוקדם ביותר אותו ביצע בנדי בוודאות היה ב-1974, כשהיה בן 27. עד אז שלט באופן מוחלט, לפי הודאתו, ביכולות הנדרשות לביצוע רצח מבלי להיתפס. בנדי ידע - בעידן שלפני בדיקות ה-DNA - כיצד להימנע מלהותיר אחריו ראיות מרשיעות בזירת הפשע. ב-1972 סיים בנדי לימודי תואר ראשון בפסיכולוגיה. ב-1973 החל ללמוד בפקולטה

למשפטים באוניברסיטת פיוג'ייט סאונד. בנדי הודה בביצוע 30 מקרי רצח, אולם מספר הרציחות האמיתיות אינו ידוע. הערכות שפורסמו הגיעו עד ל-100 רציחות ואף יותר, ובנדי לעיתים עודד ברמיזה הערכות אלו.

לא צריך לזכור פרטי פרטים**הנרי לי לוקאס**

לוקאס קיבל את השם "רוצח ההודאות" אחרי שלקח אחריות על רציחתם של יותר ממאה קורבנות ברחבי ארה"ב. בצעירותו הוא היה קורבן להתעללות מצד אמו האכזרית, שהיתה מכה אותו, משפילה אותו ומכריחה אותו לראות אותה מקיימת יחסי מין. בגיל 8 היא הכתה אותו חזק כל כך, עד שנפל לתרדמת במשך 3 ימים.

רקע נפשי-אישיותי

הפרעת אישיות אנטי-סוציאלית

הפרעת אישיות

הפרעה נפשית

הפרעת אישיות אנטי-סוציאלית

אצל רוצחים סדרתיים ניתן למצוא רכיב נפשי מעורר. מרביתם מאופיינים באישיות אנטי-סוציאלית. כדי להבין מהי הפרעת אישיות אנטי-סוציאלית, אנו צריכים ללמוד שני מושגים: "הפרעה נפשית" ו"הפרעת אישיות".

"הפרעה נפשית": משקפת תפקוד לא נורמלי מבחינה פסיכולוגית, ביולוגית או התפתחותית. בתחום ההפרעות הנפשיות יש קטגוריות שונות של מצבים נפשיים, כמו: פסיכוזה, נזירוז, חרדה, אכילה, קשב, ניתוק, וכו'.

"הפרעת אישיות": בתחום ההפרעות הנפשיות קיימת קטגוריה נוספת שנקראת "הפרעת אישיות". גם בקטגוריה זו ישנן תתי קטגוריה אשר המכנה המשותף שלהן הוא שהן מאופיינות בתכונה נוקשה, לא מתגמשת ולא מסתגלת באופן קיצוני.

בקטגוריה זאת נוכל למצוא הפרעת אישיות: פרנואידי, תלותית, נרקסיסטית, גבולית, סכיזואידית, זכיזטיפלית, אנטי-סוציאלית, וכו'.

לדוגמה, חשדנות. כולנו חשדניים בסיטואציות מסוימות (מישהו נוקש בדלת מבלי שהזמנו אף אחד, מישהו שמתקרב אלינו ללא סיבה נראית לעין). אולם, בסיטואציות אחרות (מול משפחה, חברים, קרובים) אנחנו לא נפגין חשדנות. לא נחשוד בהם שיש להם כוונה להרע לנו או לפגוע בנו. באופן כללי אנו מגלים גמישות כלפי סיטואציות מסוימות. זהו מצב נורמלי ומאוזן. התכונה תהפוך להפרעת אישיות פרנואידי כאשר האדם יהיה חשדן תמיד וכלפי כל אחד, כאשר הוא יחשוד שלכל אחד יש כוונה לפגוע בו.

דוגמה נוספת היא תלות. במצב נורמלי ומאוזן אדם יכול להיות מאוד עצמאי מבלי לפתח תלות באף אחד. אולם מול אנשים מסוימים או בסיטואציות מסוימות הוא עשוי לפתח תלות מסוימת. גם כאן קיימת גמישות. יש טווח מסוים לתכונה. זוהי הפרעת אישיות תלותית בה אנו נראה אדם (בעיקר נשים) שיהיה תלוי לחלוטין בסביבה או באדם אחר, ולרוב לא יהיה מסוגל לבצע שום דבר לבד, לקבל החלטה לבד (מה ללבוש, מה לאכול, וכו'). מדובר בתלות באופן קיצוני.

מרבית הרוצחים הסדרתיים אינם פסיכופטים. הם אינם מנותקים מהמציאות. הם מודעים למעשיהם והם אינם שומעים קולות.

הפרעת אישיות אנטי-סוציאלית על פי ה-DSM

א. דפוס נרחב של התנהגות של התעלמות ופגיעה בזכויותיהם של אחרים, המתרחשת מגיל חמש-עשרה וכוללת לפחות שלושה משבעת המאפיינים הבאים:

1. כישלון בהיענות לנורמות התנהגות מקובלות בהשוואה לנורמות המתייחסות לשמירה על החוק. במילים אחרות - אדם שעובר על החוקים, לא מקבל את החוקים. ביצוע תכופ של מעשים שיכולים להוות עילה למעצר.
2. הונאה: שקרים רבים, זהויות בדויות, רמייה לשם הנאה ורווח אישי.
3. אימפולסיביות או קושי בתכנון מראש.
4. עצבנות ותוקפנות, על ידי אלימות פיזית או תקיפות רבות.
5. התעלמות פזיזה מביטחוננו האישי ומביטחונם של אחרים.
6. חוסר אחריות עקבי, כפי שעולה מהכישלון לקיים התנהגות עקבית, אם זה בעבודה, במערכות יחסים, או קושי בלעמוד בהתחייבויות כספיות.

7. העדר חרטה, אדישות לפגיעה או גניבה מאחרים. במובן הזה מדובר באדם חסר מצפון.
- ב. הפרט בן 18 ומעלה (הפרעות אישיות מאובחנות רק מגיל 18, כדי לוודא כי לא מדובר בתהליך התפתחותי של גיל ההתבגרות).
- ג. ראיות להפרעת התנהגות שהחלה לפני גיל 15 (הפרעת אישיות לא מתפרצת פתאום).
- ד. ההתנהגות האנטי-סוציאלית לא מופיעה בזמן התקף מאניה או סכיזופרניה. כלומר, ההתנהגות היא אינה תוצר של התקף פסיכוטי או מאני.

אינה תוצר של התקף פסיכוטי

ראיות שהחלו לפני גיל 15

גיל האבחון

מתוך שבעה מאפיינים

הפרעות מקדימות להפרעת אישיות אנטי סוציאלית:

כאמור בתנאי ג', קיים כאן תהליך התפתחותי. כלומר, הפרעת אישיות אנטי-סוציאלית לא מופיעה ביום בהיר אחד ולא מתפרצת פתאום, אלא יש כאן תהליך רציף שמתחיל בגיל צעיר, דרך הפרעות מקדימות

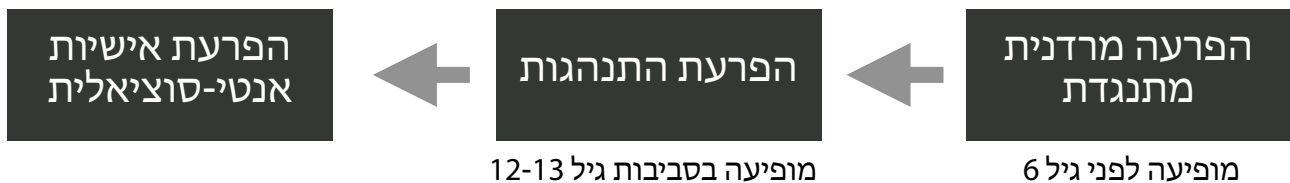
א. **הפרעה מרדנית מתנגדת** (Oppositional Defiant Disorder (ODD). לרוב מתחילה ומתפתחת בהדרגה אצל ילדים בגילאי צעירים מאוד (לפני גיל 6). מדובר בילד שכל הזמן נמצא בהתנגשות עם הסביבה, מתמרד, לא מקבל מרות וסמכות, מציק, כל הזמן מפריע, לא מקבל את הכללים החברתיים, בעל התקפי זעם, עמדה שלילית, וכחן, מציק, מאשים, מריר ונקמן.

ב. הפרעת התנהגות (Conduct Disorder (CD): זו הפרעה שמגיעה אחרי הפרעה מרדנית מתנגדת (ODD). כלומר, היא מתפתחת, ובשלב מסוים אף מתחילה לחצות את הנושא של עבריינות נוער. ההפרעה מתייחסת לנערים (12, 13). הפרעה זו מאובחנת כאשר היא נמשכת לפחות שנה, **וכוללת לפחות**

שלושה מהקריטריונים הבאים:

1. **תוקפנות** (כלפי אנשים ובעלי חיים); איומים, מכות, תקיפה, שימוש בכלי נשק, שוד, אונס.
2. **ונדליזם**; הרס ציוד, הצתה.
3. **הונאה וגניבה**; גניבת רכב, חפצים, רמאות.
4. **הפרת חוקים חמורה**; בריחה מהבית, מבי"ס.

כך נראת ההתפתחות (הרצף) של הפרעה:

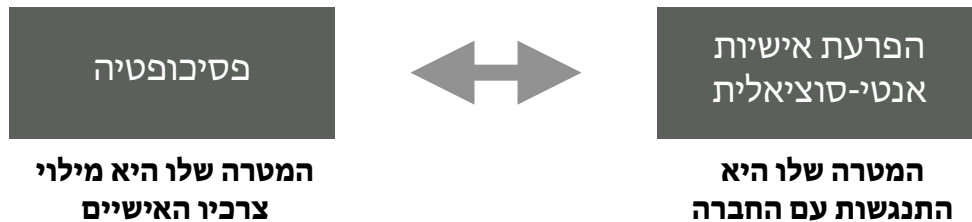

הפרעת אישיות אנטי-סוציאלית התפתחה בוודאות מהתהליך המתואר לעיל. אולם, לא בהכרח שכל הפרעה מרדנית מתנגדת תפתח להפרעת התנהגות. וכן, לא בהכרח שכל הפרעת התנהגות תפתח להפרעת אישיות אנטי-סוציאלית. **או במילים אחרות:**

1. לכל הפרעת התנהגות קדמה הפרעה מרדנית מתנגדת. 25% מהלוקים בהפרעה מרדנית מתנגדת יפתחו הפרעת התנהגות.
2. לכל הפרעת אישיות אנטי-סוציאלית קדמה הפרעת התנהגות. לא כל הפרעת התנהגות מתפתחת לכדי הפרעת אישיות אנטי-סוציאלית.

הקשר בין אישיות אנטי-סוציאלית לפסיכופתיה

מדובר בקשר מאוד קרוב, אך לא מדובר במצבים זהים. ב-DSM כלל לא מופיע המושג "פסיכופתיה", מכיוון שהיא לא מאובחנת כהפרעה. "פסיכופתיה" זו רשימת תכונות. המקבילה לה מבחינה פסיכיאטרית היא "הפרעת אישיות אנטי-סוציאלית", אותה כן נמצא ב-DSM, אשר לה רשימת תכונות שמאוד דומה ל"פסיכופתיה", עם הבדל אחד מהותי - אדם עם הפרעת אישיות אנטי-סוציאלית מחפש את ההתנגשות עם החברה. הפסיכופת, לעומת זאת, לא מחפש שום דבר מלבד למלא את צרכיו האישיים. כלומר, הפסיכופת לא יחפש להתנגש עם החברה במתכוון, או להפר את הכללים במתכוון. אולם, צרכיו האישיים יבואו על חשבון התנגשות או במחיר של הפרת החוקים.

מאפיינים של בעלי הפרעת אישיות אנטי-סוציאלית

1. מופעלים על ידי דחפים
2. אינם לומדים מהניסיון
3. סופר אגו שלא התפתח
4. אינטליגנטים ובעלי קסם אישי
5. ממלאים את בתי הכלא
6. היעדר חרטה ואשמה
7. מחפש את ההתנגשות עם החברה
8. SELF LOVE/LOVE OBJECT

פסיכופתיה היא לא הפרעה, אלא רשימת תכונות

לכן, לעולם לא נאמר שכל מי שיש לו הפרעת אישיות אנטי-סוציאלית או תכונות של פסיכופת, יהיה בהכרח רוצח סדרתי. אולם, אם נבדוק את הרקע האישיותי של הרוצחים הסדרתיים, אצל רובם נמצא קווים של אישיות אנטי-סוציאלית ותכונות של פסיכופת. לראיה, 70% מהאסירים הנם בעלי אישיות אנטי-סוציאלית, אך לא כולם רוצחים סדרתיים, אם בכלל.

"הדרך לרוצח סדרתי היא ארוכה ומפותלת, עם דרכים צדדיות, חניות ביניים ומעקפים רבים. לא כל הפסיכופתים מגיעים לשם, אך אלה שכן הם קטלניים במיוחד". (Morton, 2005)

מאפיינים קוגניטיביים

מאפיינים קוגניטיביים מתייחסים לדפוסי חשיבה. כלומר, דפוס החשיבה הדומיננטי אצל האדם והדרך בה הוא תופס את העולם.

1. **הרצח ימלא את הרצון העז של קבלת כוח ודומיננטיות.** הרצח הוא דרך עבור הרוצח הסדרתי להיות בשליטה, להיות בעמדה של עליונות. לכן, כשמדובר באדם ללא מצפון, ללא חרטה או אשמה, אשר מצליח לבצע את המעשה מבלי שהדבר יערער אותו, ללא חרטה או תחושת אשמה, אותו אדם מוצא כאן כלי שהוא משתמש בו שוב ושוב, אשר עוזר לו להשיג את הצורך שלו.
2. **שימוש במין ככלי להשגת שליטה וכוח על הקורבן.** יש רוצחים סדרתיים שהנושא המיני אצלם הוא מאוד דומיננטי. אך חשוב להבין שהסיפוק המיני הא לא המטרה. המטרה היא להשיג שליטה באמצעות האקט המיני. הסיבה היא שרוצחים סדרתיים היו בילדותם קורבנות של נסביות חיים ובגרותם הם מחפשים להפוך את היוצרות.
3. **הקורבן נתפס כאובייקט או כאמצעי למילוי צרכים אישיים.** אחת התכונות שמאפיינות בעלי הפרעת אישיות אנטי סוציאלית או פסיכופתים, היא העדר אמפתיה כלפי הזולת. מה שהם רואים זה אך ורק את עצמם ואת הצרכים שלהם וכל מה שנקרה בדרך נועד להענות על הצרכים שלהם (אגוצנטריות). כלומר, הם לא שמים את עצמם בנעליו של הקורבן, לא מתחברים או חשים הזדהות עמו. מבחינתם. הקורבן מבחינתם הוא לא באדם עם רגשות, אלא אמצעי. כלי שעוזר להם להשיג את המטרה שלהם. ולכן, גם אין להם בעיה לפגוע בו.
4. **לקורבן יש ערך סימבולי עבור הרוצח.** כפי שהוזכר קודם. הרוצח הסדרתי בוחר את הקורבנות. הקורבן יענה על הפמנטיות שלו.
5. **טראומות.** מתקשר לרקע המשפחתי, לבית שהאדם מגיע ממנו. אדם שחווה התעללות בילדותו וטראומות חוזרות, יתפוס את המציאות באופן שונה מאדם נורמטיבי. התפיסה שלו תהיה הרבה יותר פסימית ומעוותת על העולם והחברה. העולם מבחינתו הוא מקום רע. הוא כל הזמן יחפש סימנים של סכנה או איום (על רקע הפגיעה שחווה בילדותו). והרבה פעמים אנו נראה איזה שהוא עולם פנימי שיש בו פנטזיות אלימות. למעשה, האדם חש צורך בנקמה. הוא רוצה לנקום על מה שעשו לו. הוא חש צורך להפוך את היוצרות ולצאת מהעמדה של הקורבן והחלש. לדוגמה, המון אנשים שתקפו מינית, היו בעצמם קורבנות לתקיפה מינית.
6. **תפיסת סיטואציות כאיום מיידי וניסוח או הבניה מחדש של הסיטואציה תוך שימוש בטכניקות לנטרול אשמה.** אדם שהיה נתון להתעללות בילדותו, יחווה כל סיטואציה בבגרותו כאיום וסכנה. הוא יהיה כל הזמן במצב של דריכות. מה שיביא אותו לרצות לתפוס שליטה על סביבתו או על סיטואציה. ואם הוא מצליח למצוא את הדרך, אז הוא ישתמש בה שוב ושוב ככלי שמשרת אותו. במקרה דנן, הכלי הוא רצח. כאמור, הוא ישתמש בטכניקות נטרול כדי שיוכל לחיות עם מעשיו בשלום.

טיפולוגיה של רוצחים סדרתיים

(טיפולוגיה = סיווג)

המטרה של הטיפולוגיה במקרה שלנו היא לחלק את המונח הרחב שנקרא "רוצחים סדרתיים" לסוגים שונים, כשכלל קבוצה מאפיינים דומים, מניעים דומים, דפוס פעולה דומה. כך למעשה ניתן להבין את התופעה יותר לעומק.

רוצחים סדרתיים - הטיפולוגיה של הולמס והולמס

בטיפולוגיה של הולמס והולמס הם מציעים 5 קריטריונים שעל בסיסם ניתן לסווג את הרוצחים הסדרתיים.

הקריטריונים שעל פיהם נסווג את הרוצחים הסדרתיים

1. מניע

פנימי: תחושה פנימית של רוצחים לרוב קשה לתאר אותה במילים, אך הם מרגישים שיש משהו בתוכם שבווער בהם ודחוף אותם לבצע את הפעולה. מי שניסה להסביר את זה היה טד בנדי, שאמר את הדברים הבאים: "היה משהו עמוק בתוכי. משהו שלא יכולתי לשלוט בו (בנדי מזכיר את המושג "צל". הוא הרגיש שיש בתוכו איזשהו צל. "הוא מתקשר לתחושה אימה של משהו שאוכל אותך מבפנים, שמאיים להשתלט עליך מבפנים, והדרך היחידה לספק את הארוחה היא לרצוח חתיכת נקבה שהיא זבל ולא שווה". ניתן להבין כי קיים כח פנימי ולא מוסבר ברוצח שדוחף אותו לעשות את המעשה.

קיימת קורלציה בין שני הסעיפים, בהתאמה.

חיצוני: המניע החיצוני יהיה לרוב כסף. רוצחים סדרתיים שיכנסו למשבצת הזו יהיו: רוצח שכיר, אלמנה שחורה כחול הזקן.

2. רווח

פסיכולוגי: מתכתב לרוב עם מניע פנימי. למשל: סיפוק, הנאה, שליטה, כוחניות, נקמה.

חומרי: גם הוא מתכתב עם מניע חיצוני ולרוב יהיה כסף.

3. מיקום הרצח

יציבות גיאוגרפית: הכוונה לאיזור בו הרוצח מבצע את הרציחות שלו. לרוב מדובר ברדיוס שבאיזור המגורים שלו או איזור העבודה שלו. נהוג לכנות זאת "איזור הנוחות". כלומר, איזורים בהם הרוצח מכיר ומרגיש בהם נח. לדוגמה, פוגו הליצן.

ניידות גיאוגרפית: מתייחסת למצב בו הרוצח לא נשאר באיזור הנוחות שלו, אלא כל הזמן נמצא בתנועה. לדוגמה, טד בנדי שכל הזמן הליץ מדינות ולכן גם היה קשה לאתר אותו.

4. בחירת הקורבנות

מכוונת: הרוצח בוחר בקפידה את הקורבנות שלו. למשל, אם הקורבן היא אישה, היא צריכה לעמוד בקריטריונים מסוימים, כמו: גיל, מבנה גוף, צבע שיער, צבע עיניים, וכו'. לכן, אנו נמצא מכנה משותף בין הקורבנות. כמו רוצח כביש החוף שבחר נשים צעירות.

מקרית: לא קיימים מאפיינים משותפים. לרוב מדובר בקורבנות שנקרו בדרכו של הרוצח.

5. שיטת הרצח

מאורגנת: הרוצח מתייחס למעשי הרצח באופן מאוד מקצועי ורציני. כלומר, הוא מתכנן את כל התהליך הרצח בקפידה, לפני הרצח, בזמן הרצח ולאחר הרצח. למשל, הוא יבצע מעקב אחרי הקורבן, הוא יתכנן את הדרך והמקום בה ילכוד את הקורבן. הוא יתכנן את הדרך בה יפטר מהגופה. לכן גם הזירה תהיה יחסית זירה מסודרת ומאורגנת. זאת מכיוון שהוא חושב על הכל מראש, ולכן הוא לא ישאיר עקבות (עקבות DNA, טביעות אצבע, סימנים אחרים), שיביאו לתפיסתו.

לא מאורגנת: כאן הזירה תהיה מאוד מבולגנת. הרוצח ישאיר לרוב עקבות, טביעות אצבע, כתמי דם, במקרים מסוימים גם את כלי הרצח.

זירת הרצח יכולה ללמד אותנו על המצב הנפשי של הרוצח בעת ביצוע העבירה.

קיימים ארבעה סוגים של רוצחים סדרתיים

רוצח סדרתי של כח ושליטה	הרוצח הסדרתי ההדוניסטי	רוצח סדרתי משימתי	רוצח סדרתי מתוך חזיון
	תשוקה		
	ריגוש		
	רווח / נוחות		

רוצח סדרתי מתוך חזיון

1

מדובר בסוג שאינו שכיח. הוא אינו מייצג את הרוצח הסדרתי הקלאסי, אך הוא עדיין קיים. מדובר בקבוצה מאוד מסוימת שמה שמאפיין אותה היא "פסיכוזה" (לא פסיכופתיה). רוצח זה מוגדר כפסיכוטי (לא פסיכופת), בעל בוחן מציאות שאינו תקין. למשל, רוצח זה יראה דמות או ישמע קול שפוקד עליו לבצע את הרצח. מצב פסיכוטי הוא מצב מאוד קיצוני בו הבלבול הנפשי הוא מאוד גדול. האדם אינו יודע להבדיל בין טוב לרע, הוא אינו מודע למעשיו ובוחן המציאות שלו אינו תקין.

על כן, במבחן הקריטריונים, התוצאה תהיה כזאת:

1. המניע

- פנימי

- חיצוני

2. רווח

- פסיכולוגי

- חומרי

3. מיקום הרצח

- יציבות גיאוגרפית

- ניידות-גיאוגרפית

4. בחירת הקורבנות

- מכוונת

- מקרית

5. שיטת הרצח

- מאורגנת

- לא מאורגנת

רק אצל טיפוס זה
שיטת הרצח תהיה
לא מאורגנת

רוצח סדרתי משימתי

2

רוצח זה מגדיר קבוצה של אנשים שמבחינתו הם "לא רצויים". מבחינתו הם מאיימים על העולם, בדרך כלל על הסביבה הקרובה שלו. רוצח זה לוקח על עצמו משימה. מבחינתו הוא עושה טובה לעולם ומציל אותו או את הסביבה הקרובה שלו בעצם זה שהוא פוגע באנשים אלו. לרוב מדובר בזונות, נרקומנים, סוחרי סמים, הומוסקסואלים, גברים מכים, וכו'. מבחינתו, הוא רואה את מעשי הרצח כשיטה לעשיית צדק.

דוגמה מההיסטוריה לרוצח משימתי היא אח בבית חולים שטיפל בנשים מוכות ורצח את הגברים שלהן לאחר שהיכה אותם באותו האופן בו הם היכו את נשותיהם.

על כן, במבחן הקריטריונים, התוצאה תהיה:

1. מניע
 - פנימי
 - חיצוני
2. רווח
 - פסיכולוגי
 - חומרי
3. מיקום הרצח
 - יציבות גיאוגרפית
 - ניידות גיאוגרפית
4. בחירת הקורבנות
 - מכוונת
 - מקרית
5. שיטת הרצח
 - מאורגנת
 - לא מאורגנת

רוצח סדרתי הדוניסטי

3

הדוניזם - נהנתנות, רדיפה אחר תענוגות.

הרוצח הזה קושר בין אלימות קטלנית ובין סיפוק אישי ומיני (הרווח יכול להיות רווח של סיפוק מיני או רווח חומרי, תלוי בסוג)

הרוצח הסדרתי הדוניסטי מתוך תשוקה

בסוג הזה הנושא של הסיפוק המיני הופך להיות חלק דומיננטי ברצח ולכן יהיה גם חלק אינטגרלי מהרצח. הסיפוק המיני היא המטרה המרכזית של הרוצח. כלומר, יש כאן דפוס שמתחיל בעולם הפנטזיה ומסתיים במימושו במציאות. לצורך הענין, מבחינת הרוצח, יש לו כלי, גם אם הוא מעוות לחלוטין, הוא עוזר לו לספק את יצריו, בדמות: שליטה, דומיננטיות, כח. למעשה, קיים כאן תהליך של כפיתיות מינית, המזכירה תהליך של התמכרות לסמים בו המשתמש מוצא כלי שמסייע לו להשיג תחושה טובה, לברוח מהמציאות, וכו'. כמו בהתמכרות לסמים, גם כאן ההקלה היא זמנית ובשלב מסוים הרגשות שוב מתעוררים והרוצח יחפש לספק את יצריו שוב, באמצעות ביצוע רצח נוסף.

על כן, במבחן הקריטריונים, התוצאה תהיה:

1. מניע
 - פנימי
 - חיצוני
2. רווח
 - פסיכולוגי
 - חומרי
3. מיקום הרצח
 - יציבות גיאוגרפית
 - ניידות גיאוגרפית
4. בחירת הקורבנות
 - מכוונת
 - מקרית
5. שיטת הרצח
 - מאורגנת
 - לא מאורגנת

במקרה זה, הרוצח יבצע את הרצח באיזור הנוחות שלו (בבית או בסביבה הקרובה - רדיוס של 19 ק"מ). אולם את הגופה הוא יעלים רחוק מאיזור הנוחות.

הרוצח הסדרתי ההדוניסטי מתוך ריגוש

אצל רוצח זה הסיפוק המיני מושג על ידי תגובות הקורבן, ולכן הוא שומר את הקורבן בחיים זמן רב יותר ושואב תענוג מהתהליך עד מות הקורבן והעינויים שלו. המטרה של הרוצח היא להותיר את הקורבן בחיים כמה שיותר זמן. הוא למעשה שואב את הריגוש שלו מהכאב של הקורבן. הוא יעשה זאת באמצעות עינוי הקורבן והתעללות בו. מרגע שהקורבן מת, גם האינטראקציה נקטעת והרוצח מאבד בו עניין. אגב, בסוג הזה לא נמצא נקרופיליה.

על כן, במבחן הקריטריונים, התוצאה תהיה:

1. מניע

- פנימי
- חיצוני

2. רווח

- פסיכולוגי
- חומרי

3. מיקום הרצח

- יציבות גיאוגרפית
- ניידות גיאוגרפית

4. בחירת הקורבנות

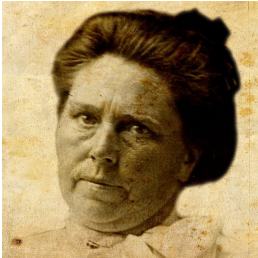
- מכוונת
- מקרית

5. שיטת הרצח

- מאורגנת
- לא מאורגנת

ההבדל בין ריגוש לתשוקה

ריגוש - מהסבל של הקורבן
תשוקה - מהסיפוק המיני

האלמנה השחורה

הוא שמה של הרוצחת הסדרתית המפורסמת ביותר בהיסטוריה. נורווגית בשם בל סורנסון גונס שהיגרה לארה"ב. היא רצחה 49 גברים - בעלים, ארוסים וחברים - אותם היא פיתתה ורצחה באכזריות בעזרת רעלים, גרזנים וכלים אחרים. לאחר מכן קיבלה כספים מחברות הביטוח.

הרוצח הסדרתי ההדוניסטי מתוך רווח או נוחות

מכונה גם "הרוצח השקט". המניע שלו הוא חומרי. גם כאן הרצח הוא כלי שעוזר לו להשיג את המטרה, שהיא רווחה כלכלית ו"חיים טובים". רוצחים אלה מחולקים לשניים:

- **רוצחים של קורבנות מוכרים** - לרוב מדובר בבני זוג (האלמנה השחורה, כחול הזקן).
- **רוצחי זרים** - כאן אין היכרות מוקדמת (הרוצח השכיר).

על כן, במבחן הקריטריונים, התוצאה תהיה:

1. מניע

- פנימי
- חיצוני

2. רווח

- פסיכולוגי
- חומרי

3. מיקום הרצח

- יציבות גיאוגרפית (קורבן מוכר - בן/בת זוג)
- ניידות גיאוגרפית (קורבן זר - רוצח שכיר)

4. בחירת הקורבנות

- מכוונת
- מקרית

5. שיטת הרצח

- מאורגנת
- לא מאורגנת

כחול הזקן הוא שמה של אגדה המספרת על איש עשיר, שלמרות זקנו הכחול והמכוער, נשא שש נשים עשירות בזו אחר זו, וכולן מתו באורח מסתורי.

רוצח סדרתי של כח ושליטה

רוצח קטלני שהמניע שלו היא להשיג שליטה מלאה וכוחנית על גורל הקורבן. השליטה הזאת מגיעה למצב האולטימטיבי שלה, מכיוון שהרוצח ירצה לשלוט בקורבן באמצעות סיפוק מיני גם בחייו וגם במותו. כאן מדובר במקרה של נקרופיליה, בו לאחר עינויים יבוצע הרצח, ואחריו הרוצח יבצע אקט מיני בקורבן, שהוא חלק אינטגרלי מהרצח. טיפוס זה משכלל את מעשיו ומרצח לרצח מביאם לרמה של אמנות.

על כן, במבחן הקריטריונים, התוצאה תהיה:

1. **מניע**
 - פנימי
 - חיצוני
2. **רווח**
 - פסיכולוגי
 - חומרי
3. **מיקום הרצח**
 - יציבות גיאוגרפית
 - ניידות גיאוגרפית
4. **בחירת הקורבנות**
 - מכוונת
 - מקרית
5. **שיטת הרצח**
 - מאורגנת
 - לא מאורגנת

רוצחים המוניים

רוצח רבים הוא המתה בזדון ובכלל זה ניסיון להמתה בזדון, של שני בני אדם ויותר, על-ידי אדם אחד או יותר שחברו לשם כך; המסווג לפי שלוש קטגוריות:

1. **רוצח סדרתי**
2. **רוצח המוני**: רוצח רבים המתבצע במהלך אירוע חד פעמי, תוך פרק זמן קצר. -> נתמקד בסעיף זה;
3. **רוצח בולמוסי**: "מסע רצח" רוצח רבים המתבצע בפרק זמן של מספר שעות, בכמה זירות.
 - א. רוצח בולמוסי, הוא למעשה תת-סוג של רוצח המוני. המאפיינים הקרימינולוגיים דומים ואף זהים לרוצח המוני, למעט ההבדלים בשיטת הביצוע - ריבוי זירות.

הגדרה

רוצח המוני הוא רצח המתבצע על ידי יחיד אשר רוצח לפחות שני קורבנות במהלך אירוע יחיד, התחום בזמן ובמקום - ללא תקופת צינון בין הרציחות.

מונע ע"י
אידיאולוגיה או
נקמה או שליטה

אירוע חד פעמי

שני קורבנות או
יותר

הרוצח מעוניין
בחשיפה

הרוצח מתאבד או
מנוטרל

הרוצח מונע ע"י מניעים שונים כמו: אידיאולוגיה (לאומית/חברתית), נקמה, רצון להחזיר שליטה על החיים. מדובר באירוע חד פעמי, ולכן בדרך כלל הרוצח מתאבד או מנוטרל או נתפס ע"י כוחות ההצלה שמגיעים למקום. נקודת הסיום של התהליך ברצח המוני היא ביצוע הרצח עצמו. זוהי נקודת האל חזור עבורו. הוא מעוניין בחשיפה, ולא יסתיר את זהותו.

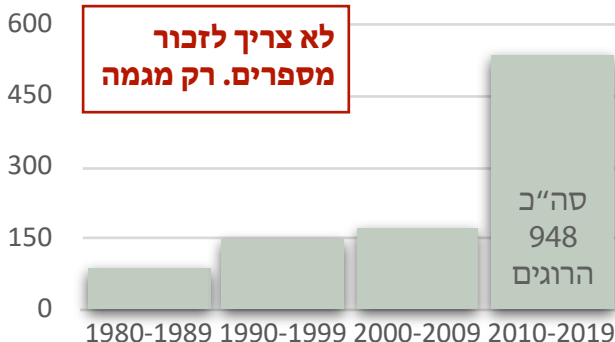
דוגמה אחת: אדם אשר פוטר מעבודתו, חוזר מתוסכל עם נשק למקום העבודה ויורה ללא הבחנה בעובדים כנקמה.

דוגמה שניה: תלמיד שחווה התעללות על ידי תלמידים אחרים בבית ספר, חוזר עם נשק ויורה ללא הבחנה בתלמידים אחרים כנקמה.

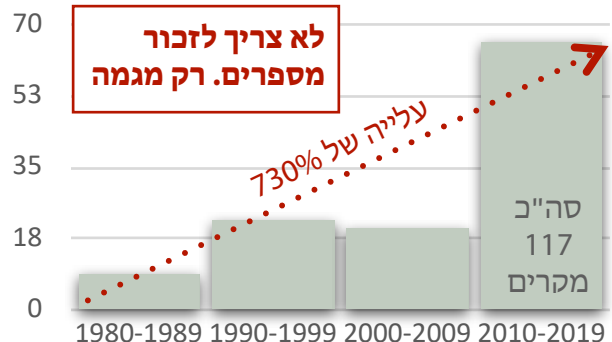
דוגמה שלישית: גבר שאשתו תבעה בעלות על שלושת ילדיהם, רוצח את כולם דווקא ביום הולדתה.

בשנת 2021 - 103 בני אדם נרצחו ו-140 נפצעו בתקריות ירי המוני בארצות הברית. זוהי עלייה של 53% ביחס לשנת 2020, ועלייה תלולה של 97% יחסית לשנת 2017. הסיבה העיקרית היא תרבות הנשק, הנגישות הקלה לכלי-נשק שאינה דורשת עמדה בקריטריונים כלל.

מס' ההרוגים מרוצח המוני בארה"ב

מקרי רצח המוני בארה"ב

מאפייני הרוצח ההמוני

כשמדברים על רוצח המוני, הרבה פעמים עולה תמונה בראש של אדם החמוש מכף רגל ועד ראש, אשר מגיע למקום ציבורי ומתחיל "לרסס" ללא הבחנה. זהו מיתוס. רוב המקרים של רצח המוני הם של אנשים שמוכרים לרוצח. 40% מהמקרים מופנים כלפי בני משפחה. 40% מופנים כלפי מכרים (בי"ס, עבודה). 20% מהמקרים מופנים כלפי זרים. לכן, במרבית המקרים הרוצח אינו מגיע למקום אקראי ויורה ללא הבחנה, אלא הוא מגיע למקום עם "רשימת חיסול" בראש, של אנשים מסוימים שהוא רוצה לפגוע בהם. מבחינתו, הם אנשים שאשמים במצב שלו. או שדרך רצח האנשים הללו הוא מעביר מסר מאוד ברור.

1. הגיל הממוצע לביצוע הרוצח הינו 35
2. מעל 90% ממבצעי הרוצח הינם גברים
3. רוב מקרי הרוצח קורים בארה"ב
4. היסטוריה של התלהבות מנשק ואיסוף נשק
5. רוב מקרי הרוצח מתקיימים ביום שני
6. חווה כישלונות רבים במהלך חייו
7. האשמת הסביבה
8. רשימה ידועה מראש
9. מצבי תסכול שמלווים בבידוד ודיכאון
10. התמודדות עם אירוע דרמטי הנתפס כאובדן
11. מחסור בתמיכה חברתית

היסטוריה של התלהבות מנשק ואיסוף נשק

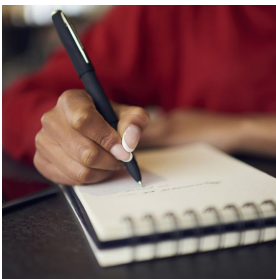
רוב מקרי הרוצח מתרחשים בארה"ב

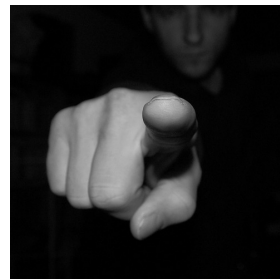
מעל 90% ממבצעי הרוצח הינם גברים

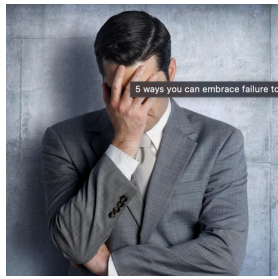
הגיל הממוצע לביצוע הרוצח הינו 35

יש להם רשימה ידועה מראש

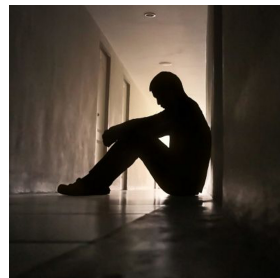
האשמת הסביבה

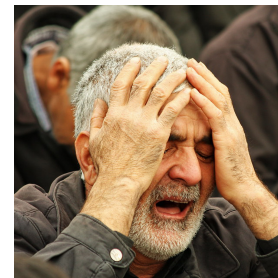
חווה כישלונות רבים במהלך חייו

רוב מקרי הרוצח מתקיימים ביום שני

מחסור בתמיכה חברתית

התמודדות עם אירוע דרמטי הנתפס כאובדן

מצבי תסכול שמלווים בבידוד ודיכאון

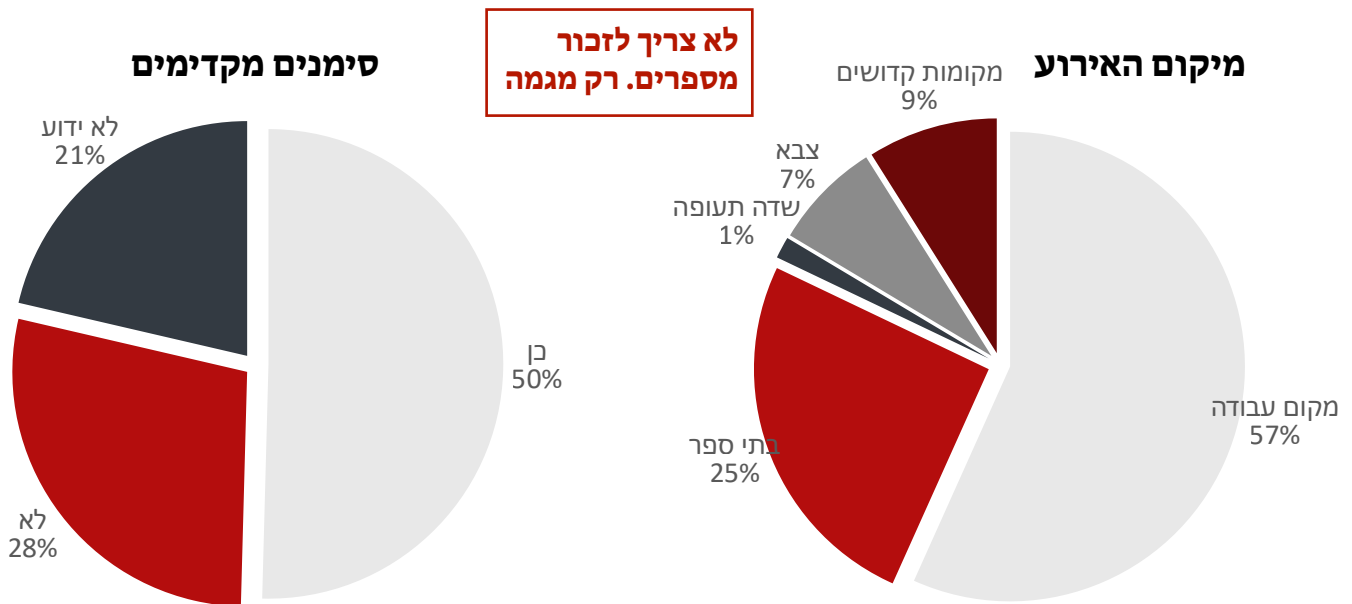
על שלושת המאפיינים הללו בעמוד הבא...

אישיות משובשת

אשיות משובשת

דיברנו על אדם שחווה כישלונות וחווה תסכולים, אבל ברוב המקרים מדובר באדם מבודד ללא חיי חברה. אדם שחי בשולי החברה. אפשר למצוא אצלו תחושות מסוימות של זכאון. לזה אנו מוסיפים איזה שהוא אירוע טראומטי שמבחינתו נתפס כאובדן משמעותי. מדובר בחוויה סובייקטיבית, כמו: אי קידום/פיטורין ממקום העבודה, פרידה, גירושין, או כל אירוע שמבחינתו הוא איבד בו משהו. לצד זה מדובר באדם ללא תמיכה חברתית. אין לו מי שיתמוך בו בזמנים הקשים בהם הוא חווה תסכולים או אובדן. אדם זה משתמש במנגנון "ההשלכה". השילוב הזה עלול בעצם לדחוק אותו לנקודת הקצה. אבל חשוב להגיד שיש המון אנשים שחווים את כל האיכוים הללו, אבל לא מגיעים לכדי רצח המונים. הסיבה היא שבדרך כלל שלושת התהליכים המרכזיים הללו מתיישבים על אשיות משובשת. כלומר, מבנה נפשי מעורער. לא מדובר במצב של ניתוק מהמציאות או פסיכוזה, אלא על מבנה אשיותי משובש, כמו הפרעת אשיות, אגו חלש. למשל, אדם שרוצח את הילדים שלו הוא במצב שפוי. הוא יודע בדיוק מה הוא עושה, בוחן המציאות שלו תקין, הוא מבדיל בין טוב לרע, וכו'. רק במיעוט המקרים (15%) אנו נדבר על מצב של פזיכוזה.

סטטיסטיקה

מאפייני הרוצח ההמוני

מסע הירי הקטלני בתולדות ארה"ב: לפחות 58 הרוגים וכ-515 פצועים בירי בלאס וגאס

הטבח הגדול בתולדות ארה"ב: סטיבן פאדוק, בן 64 ששהה בקומה ה-32 של מלון "מנדליי-ביי", ירה למוות במאות חוגגים בפסטיבל מוזיקת קאנטרי בעיר ההימורים. כוח מיוחד פרץ לחדרו במלון וחסל אותו.

לא צריך לזכור

הרוצח ההמוני הוא אדם שברוב המקרים מחזין את הכעס שלו ואת הייאוש שלו ע"י האשמת האחרים. ולכן, הוא גם ירצה לפגוע בהם כי מבחינתו הם אחראים למצב שלו. הוא מגיע לנקודת האל-חזור ומרגיש ש"אין לו מה להפסיד". בנוסף, לרוצח ההמוני יש צורך להשיב שליטה על החיים שלו, ולהחזיר את הסדר על כנו. הרוצח מאפשר לו לעשות זאת.

טיפולוגיה של רוצחים המוניים (אדלשטיין)

ארנון אדלשטיין הוא חוקר ישראלי שחוקר את תחום הפרופילאות. הוא בנה טיפולוגיה של רוצחים המוניים שמתבססת על טיפולוגיות קודמות. טיפולוגיה זו עושה הבחנה מאוד טובה ומקיפה. אדלשטיין מציע סיווג שמתבסס על הקשר שיש לרוצח עם הקורבנות. בטיפולוגיה זו מעשי הרצח מסווגים על פי שש קבוצות:

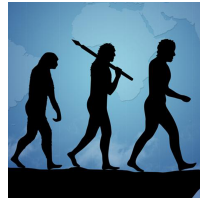
1. רקע של יחסים רומנטיים עם הרוצח
2. רקע תעסוקתי-לימודי
3. רקע משפחתי (רצח הילדים)
4. קורבנות המשתייכים למין האנושי בכלל
5. רקע חברתי
6. רקע אידיאולוגי-לאומי

תעסוקתי
לימודי

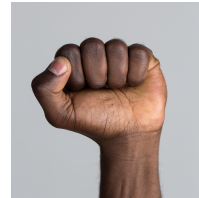
משפחתי

השתייכות
למין האנושי

חברתי

אידיאולוגי
לאומי

רומנטי

רקע של יחסים רומנטיים עם הרוצח

בעקבות פרידה, הגבר רוצח את בת הזוג שלו ואת המשפחה שלה או החברים שהתנגדו לקשר ביניהם. מבחינתו הסביבה עשתה לה שטיפת מח או שהתנגדה לקשר, ובגלל הקשר ההסתמי. מבחינתו, הוא פוגע באנשים שאחראים למצב. יש כאן אלמנט של נקמה ו/או שליטה. אם היא לא תהיה שלו, היא לא תהיה של אף אחד אחר. לרוב מדובר בבני זוג שאינם נשואים וללא ילדים.

רקע אידיאולוגי לאומי

לרוב מדובר בטרוור, ברוצח שמבצע את הרצח על רקע נקמה ומניעים אידיאולוגיים לאומיים.

בתאריך 31 במרץ 2002, המחבל המתאבד שאדי זכריא טובאס מארגון חמאס, פוצץ את עצמו במסעדת "מצה" בחיפה. הוא רצח 16 אזרחים ופצע 34 פצועים.

"אני השהיד החי שאדי זכריא טובאס מתכוון לתת עדות ולקיים את דבר האלוהים העליון ולהגן על פלסטין האהובה ולנקום את הטבח של הציונים ברמאללה. יש מאות של מתאבדים שמחכים. בעזרת אללה, אויבנו לא יחיו בבטחה כל עוד הם מבצעים טבח ופולשים אל הערים, המחנות והכפרים שלנו. כל משפחתי האהובה: תשמחו ואל תהיו עצובים, זו חתונתי ברוך האל מה אלו החיים לעומת החיים בגן עדן."

לא צריך לזכור

רקע חברתי

בשונה מהקבוצה הקודמת (אידאולוגים לאומיים), כאן מדובר בקורבנות שנרצחים על רקע של אידאולוגיה חברתית.

שתי דוגמאות לרצח המוני על רקע חברתי:

הטבח ב"אקול פוליטכניק": ב-6 בדצמבר 1989, הגיע מארק לפין בן ה-25 לבית הספר להנדסה אקול פוליטכניק כשהוא חמוש ברובה ציד חצי אוטומטי ובסכין ציד. לפין, שביקר בבית הספר אקול פוליטכניק לפחות שבע פעמים בשבועות שקדמו לטבח, הכיר היטב את המבנה. לפין נכנס לכיתה בה למדו הנדסת מכונות כ-60 סטודנטיות וסטודנטים. לאחר שהפריד את תשע הנשים מכ-50 גברים, פקד לפין על הגברים לצאת מהכיתה, ושאל את הנשים שנותרו אם הן יודעות למה הן שם. משאחת הנשים ענתה שלא, ענה לפין שהוא "נלחם בפמיניזם". אחת הסטודנטיות אמרה שהן בסך הכל נשים שלומדות הנדסה. לאו דווקא פמיניסטיות, אך לפין השיב "אתן נשים, אתן לומדות הנדסה. אתן כולכן חבורה של פמיניסטיות. אני שונא פמיניסטיות", ופתח באש. הוא הרג שש מהן ופצע שלוש נוספות. בהמשך ירה והרג לפין נשים נוספות ברחבי בית הספר והתאבד בירייה. בסך הכל רצח לפין 14 נשים.

הטבח בבר-נוער: במוצאי שבת, 1 באוגוסט 2009, בשעה 22:40, התפרץ אלמוני חמוש ל"ברנוער" בתל אביב, מועדון למפגש חברתי של בני נוער, הממוקם בבית אגודת הלהט"ב ברחוב נחמני בלב העיר תל אביב. החמוש, לבוש בבגדי הסוואה שחורים ומסכה על פניו, ירה בנוכחים ללא הבחנה ונמלט מהמקום. מהירי נהרגו במקום ניר כץ - מדריך בברנוער, וליז טרובישי - נערה בת 16. מדריך נוסף ותשעה בני נוער נפצעו, חלקם קשה.

השתייכות למין האנושי בכלל

מדובר ברצח המוני שמגיע למקום ויורה בלי הבחנה. כולם מבחינתו קורבנות, ללא קשר לזהותם. הם לא משתייכים לקבוצה אתנטית מסוימת, מגדרית או כל קבוצה אחרת. אין להם היכרות מוקדמת עם הרוצח. הם שפוטים היו במקום הלא נכון ובזמן הלא נכון.

לקטגוריה זו יכנסו רוצחים המוניים שמבצעים את הרצח מתוך פסיכוזה. כלומר, שהם נמצאים במצב בו בוחן המציאות שלהם אינו תקין. הם שומעים קולות או רואים דמות שפוקדת עליהם לבצע את הרצח. לכן, לרוב מדובר באדם שלא מודע למעשיו. מדובר במקרים שהם במיעוט (15%). רוב הרוצחים הסדרתיים (80%) מודעים למעשיהם ויש להם בוחן מציאות תקין.

רקע משפחתי

קבוצת רוצחים שמכונה גם "משמידי משפחות". גם כאן הרוצח מודע למעשיו ויש לו בוחן מציאות תקין. הורה שרוצח את ילדיו, ברוב המקרים עושה זאת מתוך נקמה בבן/בת הזוג. בנוסף, זוהי דרך לקחת את השליטה מחדש על המשפחה, לאחר שאיבד אותה, לרוב בעקבות גירושין. לעתים רוצחים אלה מאמינים שבעולם הבא הדברים יראו אחרת. ולכן, הם גם מנסים להתאבד לאחר ביצוע הרצח, כדי להתאחד עם לדיהם.

רקע תעסוקתי לימודי

רקע תעסוקתי: ירי המבוצע בידי אדם כנגד המעסיק או הקולגות במקום העבודה. בדרך כלל מדובר בקורבנות שהיו אחראים לפיטורין של הרוצח או שהיו הגורם לעיקוב שלו בעבודה או שהתנכלו לו. לכן הרצח יכול להיות תוצר של נקמה.

רקע לימודי (טבח בבית הספר): ירי המבוצע בידי תלמידים כנגד מוריהם וחבריהם בבית הספר. הקורבנות עשויים להיות דמויות המסמלות דבר מה בעיני הרוצחים. בארה"ב התופעה הזאת דומיננטית, בין היתר נוכח הגישה הקלה לנשק.

- כ-54% מהנערים שביצעו ירי המוני בבית הספר סבלו מבריונות.
- לרוב הרצח מתבצע לאחר מקרה שיא של התעללות/השפלה (הקש האחרון).
- אחוז גבוה מהם היו בשולי החברה.
- רובם חוו דיכאון חמור בעברם.
- רובם חוו כישלון אישי בתקופה הקודמת לאירוע הירי.
- לרובם היו מחשבות אובדניות ו/או ניסיונות אובדניים.

עבריינות מין

הגדרה בחוק:

עבירה לפי סעיף 214(ב) עד (ב3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 - פרסום תועבה ובו דמותו של קטין, שימוש בגופו של קטין לעשיית פרסום תועבה, החזקת פרסום תועבה ובו דמותו של קטין.
עבירה המנויה בסימן ה' בפרק י' לחוק העונשין, למעט עבירה לפי סעיף 352 לחוק העונשין - אינוס, בעילה אסורה בהסכמה, מעשה סדום, יחסי מין בין מטפל נפשי למטופל, מעשה מגונה, מעשה מגונה בפומבי, עבירת מין במשפחה ובידי אחראי חסר ישע.
עבירה לפי סעיף 368 לחוק העונשין - עבירה של התעללות מינית בקטין או בחסר ישע.
עבירה לפי סעיף 374 לחוק העונשין - חטיפה לשם מטרות סחר בבני אדם למטרת ביצוע עבירות מין כאמור בסעיף 377(א)(7) לחוק העונשין.

לא צריך לזכור כלל

סוגי עברייני מין

אנסים	גילוי עריות	פדופילים	עברייני מין מתבגרים
-------	-------------	----------	---------------------

מאפיינים של עברייני מין

עבריינות מין היא תופעה שחוצה מגזרים ומעמדות. אין כאן קשר למצב סוציו-אקונומי, השכלה או מקצוע. אך מכיוון שקיימות עבירות שונות תחת הכותרת "עבריינות מין", אנו נגלה כי מדובר באוכלוסיה מאוד הטרוגנית. אך, עדיין ניתן להצביע על מאפיינים משותפים במרבית המקרים ואצל מרבית עברייני המין.

קורבנות בילדות: רוב עברייני המין היו קורבנות להתעללות מינית בילדותם. נוצר תהליך בו הקורבן הופך להיות התוקפן. אחד ההסברים לכך הוא כי למעשה זה מה שהתוקפן מכיר. הסבר נוסף הוא שהקורבן בילדותו רוצה להפוך את היוצרות בבגרותו.

ליקויים בהתקשרות ובאינטימיות: אצל התוקפן קיים קושי ליצור קשר קרוב ואינטימי. אצל פדופילים, למשל, בגלל אותו קושי, קל להם יותר לפנות לילדים או ילדות.

הפרעות רגשיות ואישיותיות: לרוב מדובר בדיכאון וחרדה שקיימים ברקע.

הערכה עצמית ירודה: בטחון עצמי ודימוי עצמי ירוד.

ליקויים חברתיים ובין-אישיים: קושי בכישורים חברתיים. חוסר הבנה של הכללים החברתיים או התנהגות במסגרת חברתית.

עיוותים קוגניטיביים: הדרך בה האדם תופס את העולם בהקשר המיני. דפוסי החשיבה שלו בהקשר זה. תפקיד המין בחייו ומה הוא משיג באמצעותו.

העדר אמפתיה: הקורבן משמש עבור התוקף כלי לסיפוק הצרכים שלו.

דפוס התנהגות: במקרים רבים לא מדובר באירוע חד פעמי, אלא בדפוס התנהגות של העברייני.

עבירת המין כהתמכרות: קיימת נטיה להשוות בין עבירות מין לבין התמכרות. כמו בהתמכרות לסמים למשל, גם כאן יש לתוקף אמצעי שעוזר לו להתמודד עם רגשות שליליים או עם תחושות נחיתות והערכה עצמית ירודה. ביצוע עבירת המין הוא כלי עבור התוקף שנותן לו פתרון זמני למצוקות שמופיעות אצלו. כלומר, בכל פעם שהרגש השלילי עולה, הוא פונה לפתרון הקל הזה.

עיוותים קוגניטיביים

התוקף משתמש בדפוסי חשיבה מופרזים ולא הגיוניים על מנת לנטרל רגשות אשם

1. **הכחשה:** התוקף יתכחש לעובד שפגע מינית ולרוב יעשה שימוש מודע במנגנון.
2. **מינימליזציה:** התוקף יפחית בחומרת מעשיו והשפעותיהם על הקורבן.
3. **רציונליזציה:** צידוק. התוקף יחפש הסבר הגיוני למעשה.
4. **תפיסות שליליות:** כלפי נשים וילדים. כמו: "הילד שלי הוא רכושי", או "כל הנשים זונות".
5. **דרך להרגיש שליטה וכוח:** התוקף ישתמדש במין כדרך לבסס שליטה.
6. **דרך להפגת כעסים:** התוקף ישתמש במין ככלי להפגת כעסים.
7. **נקמה:** בעולם העוין. העבריין רואה את העולם כמקום רע וחש צורך לנקום.
8. **אמצעי לפגוע:** התוקף ישתמש במין ככלי לפגוע בקורבן, להשפילו ולהעניש אותו.

שלבי מעגל עבריינות המין

1. **מאיצים:** הטריגר שמתחיל את המעגל. כל אירוע, לאו דווקא הקשור למין, יכול לשמש מחולל (ריב עם קרוב משפחה, כישלון אישי וכו'). לכך נלווים מיד רגשות (כעס, תסכול, חוסר אונים וכו').
 2. **"פינטוז"** (טעויות חשיבה): הדגש כאן הוא על החלק הקוגניטיבי. פנטזיות של העבריין כרוכות תכופות גם בטעויות חשיבה. "אני כישלון. הכל קורה לי וכולם נגדי. אני תמיד מתחת לכולם. אם אעשה... אם אפגע מינית... ארגיש מעל כולם".
 3. **שימוש במפחיתי עכבות וגירויים מיניים:** שימוש בסמים/אלכוהול ו/או גירויים מיניים (פורנוגרפיה).
 4. **תכנון:** דרך יצירת הקשר עם הקורבן.
 5. **תחמוץ:** המניפולציות על הקורבן במטרה לפתות אותו.
 6. **ביצוע העבירה ובריחת התוקף:** זהו השלב שבו העבריין מבצע את זממו ובורח (יש לציין כי פעמים רבות גם אופן הבריחה מתוכנן).
 7. **"לחיות מחדש את הפנטזיה":** לדמיין את העבירה ולהרגיש שוב את התחושות של ה"כף", הכוח, השליטה והעוצמה.
 8. **"ירידה":** רגיעה. עד המחולל הבא (המאיץ) שמפעיל את המעגל מחדש.
- לא כל העבריינים עוברים את כל השלבים במעגל. למשל, יש כאלה שאינם זקוקים למפחיתי עכבות או לגירויים מיניים.
 - ייתכן מצב שעבריין מדמיין בראשו את המעגל ואינו מגיע לכלל ביצוע במשך זמן מה, ואחר כך הוא מגיע גם לשלב הביצוע.
 - אחת המטרות החשובות בטיפול היא שכל עבריין יכיר את המעגל האישי שלו, ילמד כיצד להפסיק אותו ויאמץ חלופות התנהגותיות מיד עם עליית הרגשות בשלב הראשון.

עבריינות מין כהתמכרות

קיים פן של התמכרות בעבריינות מין. כמו התמכרויות אחרות היא יכולה להיות כפייתית, פולחנית וכוונתית. כאשר האדם חש רגשות שליליים הוא מחפש דרך להיפטר מהם ולהרגיש טוב יותר. כפי שסם יכול לשמש אמצעי להרגעה, "לריפוי עצמי" ולהקלה על הרגשות השליליים, כך גם עבירת המין. העבירה כאמצעי שמפצה על חולשות, קשיים בתפקוד, דימוי עצמי נמוך וכדומה. עבירת המין מעניקה עוצמה ושליטה, הקלה (הן רגשית והן פיזית).

לכן, בכל פעם שמתעוררים רגשות שליליים העבירה יכולה לשמש כאמצעי ("פתרון קסם") להתגבר עליהם. המטרה היא לשבור את מעגל ההתמכרות ולאמץ אמצעים אחרים להתמודדות עם הרגשות הללו.

ריפוי עצמי

הבנת הפן ההתמכרותי של עבירות מין חשובה בעיקר מבחינה אבחונית וטיפולית. ניתן להשתמש בידע, בכלים ובמודלים מתחום הטיפול בהתמכרויות ויישומם לתחום עבריינות המין. כמו כן, תפיסת התופעה כהתמכרות תסייע לנפץ חלק מהמיתוסים הקיימים בתחום ותאפשר להתייחס לתופעה באופן מתאים יותר.

דוגמאות למיתוסים אלו:

- "אלו הם "משחקי מין", חלק מהתנסות טבעית ונורמלית של גיל ההתבגרות."
- "עבריינות מין היא מעידה חד-פעמית".
- "זה יעבור עם הגיל - גם ללא טיפול".

תמונת מצב עדכנית בישראל

נתונים עדכניים של המשרד לביטחון הפנים מראים כן, "רמת מסוכנות נמוכה" וסירוב להשתלב בתוכנית שיקום, מובילים עברייני מין רבים לעזוב את שערי הכלא מבלי לעבור שיקום. מבין 957 עברייני המין המרצים מאסר במהלך שנת 2020, לא שולבו 72 מהם על ידי שב"ס בטיפול בשל "רמת מסוכנות נמוכה מצידם". 177 מהם מסרבים להשתלב בתוכנית טיפולית ואין חוק שיאכוף עליהם לעבור אותה. 204 עוברים שיקום, אבל לא ייעודי לעברייני מין. 504 משובצים בתוכנית שיקום ייעודית. במילים אחרות: כמחצית מעברייני המין המוחזקים בכלא כעת לא עוברים את השיקום הנדרש.

שיקום אסירים: עברייני מין

מנתוני איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית עולה כי 57% מהאסירים המרצים מאסר על עבירות מין מרצים כבר מאסר שני ויותר ("דלת מסתובבת"). כלומר, מכיוון שהם לא עוברים תוכנית שיקום הם חוזרים לסורם. כאשר עברייני מין משתחרר ללא שיקום אין לו כלים שיעזרו לו להתמודד באתגרי החיים. לפי שב"ס, טיפול יכול להתקיים רק כשהאדם מגלה נכונות. בנוסף, כאשר העברייני נשפט למאסר קצר הזמן אינו מספיק לתהליך טיפולי.

עברייני מין מתבגרים

עברייני מין מתבגר הוא זה שביצע אינטראקציה מינית עם אדם אחר בכל גיל שהוא, נגד רצון הקורבן, ללא הסכמה, בדרך תוקפנית, נצלנית או מאיימת. קיים רצף של התנהגויות פוגעות מהתערטלות בפומבי ועד אונס ומעשי סדום.

עד גיל 12 - ילדים בעלי בעיות התנהגות מינית

גילאי 12-18 - "עברייני מין צעירים" מתבגרים פוגעים מינית

מאפיינים של עבריין מין מתבגר

1. **דפוס של התנהגות:** במקרים רבים לא מדובר באירוע חד פעמי, אלא בדפוס התנהגות חוזר.
2. **התמכרות:** ללא טיפול ראוי, המתבגר יפתח התמכרות.
3. **הסלמה:** ללא טיפול, ההתמכרות תהווה בסיס להסלמה בחומרת העבירות.
4. **חשיפה להתעללות:** מרבית המתעללים מינית גדלו במשפחות מתעללות או מזניחות.
5. **התנהגויות אנטי חברתיות אחרות:** אי ציות לחוקי החברה ומה שנלווה לזה: גניבות, התפרעויות, בלגאן בבי"ס, וכו'.
6. **דיכאון:** בעיות בוויסות הרגשי, כמו דיכאון, כעס ועוינות, עלולים להאיץ ביצוע של עבירות מין.
7. **הערכה עצמית:** ההערכה העצמית והדימוי העצמי של התוקף הן ירודות.
8. **מיומנויות חברתיות:** העבריין המתבגר יתקשה להשתלב חברתית או שכישרו החברתיים נמוכים.
9. **אינו זר לקורבן:** קיימת היכרות מוקדמת בין התוקף המתבגר לקורבן.

טיפולוגיה של עבריני מין מתבגרים - אובריאן וברה

אובריאן וברה סיווגו את עבריני המין המתבגרים ל-7 קבוצות

1. **המתנסים התמימים**
 - א. ללא היסטוריה קודמת
 - ב. כישורים חברתיים נאותים
 - ג. נסיבות מזדמנות
 - ד. פעילות לא אלימה עם ילדים קטנים יותר
 - ה. התנסות וסקרנות
2. **מנצלי ילדים חסרי סוציאליזציה מספקת**
 - א. תמרונים ופיתויים
 - ב. מבודדים חברתית
 - ג. כישורים חברתיים דלים
 - ד. משפחות מתפוררות
 - ה. חסרי ביטחון
 - ו. ניסיון להשיג אינטימיות ושליטה

3. התוקפים מינית

- א. שימוש בכוח ובאלימות
- ב. היסטוריה של התנהגות אנטי-חברתית
- ג. שימוש בחומרים
- ד. שימוש במין לצורך קבלת כוח, שליטה והשפלת הקורבן
- ה. משפחה אלימה ומתעללת

4. הכפיתיים מינית

- א. התנהגות ללא מגע
- ב. שקטים ומסוגרים
- ג. מתח וחרדה
- ד. משפחות סגורות ונוקשות
- ה. קושי בביטוי רגשות

5. בעלי הפרעות הפועלים מתוך דחפים

- א. עבירה מינית בעלת תבנית של פולחן או מוזרות
- ב. אימפולסיביות
- ג. הפרעה נפשית
- ד. ליקוי בבוחן המציאות

6. עבריינים בהשפעת קבוצה

- א. ללא היסטוריה קודמת
- ב. ניסיון להרשים בנוכחות חברים
- ג. לחץ חברתי
- ד. משפחות נורמטיביות

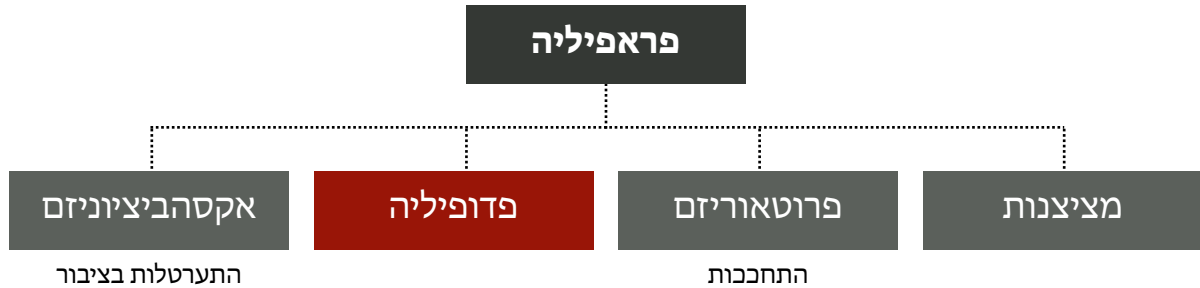
7. בעלי סוציאליזציה מדומה

- א. אינם מרגישים אשמה ואינם מביעים חרטה
- ב. מניפולטיביים, משתמשים בשכנוע מילולי ולא בכוח
- ג. יחסים חברתיים שטחיים ואינטרסנטיים
- ד. אגוצנטריים, משתמשים באחר לסיפוק צרכיהם
- ה. חסרי כישורים לאינטימיות (גם האבות)

פדופיליה

פדופיליה המילה הוא ביוונית - פדו (ילד) פיליה (אהבה)

פדופיליה היא אבחנה פסיכיאטרית המופיעה בספריי הסיווג והאבחון. היא מוגדרת כמשיכה מינית, השייכת למגוון משיכות או הפרעות מיניות לא אופיניות, הנמצאות תחת המונח "פראפיליה". הפאראפיליות השכיחות ביותר הן התחככות, מציצנות, פדופיליה והתערטלות.

פראפיליה מוגדרת כעניין מיני עז ומתמיד, פנטזיות, דחפים או התנהגויות אינטנסיביות, מעוררות מינית וחזרתיות, שכרוכות בחפצים דוממים, ילדים או מבוגרים, כוללות סבל או השפלה של האחר או של בן הזוג, עם פוטנציאל לגרום נזק. הפרעה פאראפילית גורמת למצוקה ולקות למתמודד עמה וסיפוקה מוביל לרוב לפגיעה באחרים או לסיכון בפגיעה בהם.

ההגדרה של פדופיליה לפי DSM-V

קיומם של דחפים מיניים (פנטזיות או מעשים מיניים) כלפי ילד (גילאי 13 ומטה) במשך 6 חודשים. הדחפים גורמים למצוקה נפשית ולבעיות חברתיות ותעסוקתיות. התוקף חייב להיות מעל גיל 16, כשהוא מבוגר ב-5 שנים לפחות מהקורבן.

באופן מדויק יותר פדופיליה מאובחנת כאשר מתקיימים התנאים הבאים:

1. במשך לפחות שישה חודשים יש אירועים חוזרים של עוררות מינית חזקה, דחפים מיניים או התנהגות המערבת פעילות מינית עם ילד או ילדים שטרם הגיעו לבגרות מינית (גיל 13 או פחות).
2. הפנטזיות, הדחפים המיניים או ההתנהגות גורמים למצוקה או לקות תפקודית בתחום החברתי, התעסוקתי או כל תחום תפקודי משמעותי אחר.
3. מדובר באדם בגיל 16 לפחות, ולפחות ב-5 שנים מבוגר מהילד או הילדים שהוזכרו בסעיף 1.

פדופיליה - מאפיינים

גיל הפדופיל

מרבית
הפדופילים
גברים

שיעורי
רצידיביזם

1. גיל הפדופיל - מחקרים מלמדים כי כמעט מחצית מהפדופילים המוכרים לרשויות הינם מבוגרים בטווח גילים של 40-70, יחד עם זאת, על פי רוב הפדופילים מדווחים כי המשיכה המינית שלהם לילדים החלה כבר בגיל הבשלות המינית או בגיל ההתבגרות, אך משיכה זו יכולה להתפתח גם בשלב מאוחר יותר בחיים.
2. מין הפדופיל - פדופיליה שכיחה יותר בקרב גברים. אחוז מאוד נמוך מהפדופילים הן נשים, אך אין בכך לטעון שאין נשים פדופיליות כלל.
3. בדרך כלל הפדופיל מוכר לקורבן ולמשפחתו.
4. הפדופילים לרוב בעלי סגנון חיים נורמטיבי עם רמה נמוכה במיומנויות חברתיות ובכישורים חברתיים.
5. רוב הפדופילים אינם נוקטים באלימות כלפי קורבנותיהם.
6. לרוב הפדופיל אינו פועל תחת השפעת סמים ואלכוהול והוא נתון לדפוס התנהגות קבוע ומתמשך.

פדופיליה על פי רוב היא הפרעה כרונית, ועל כן היא מאופיינת בשיעורי רצידיביזם גבוהים (עבריינות חוזרת ברמות גבוהות), מה שמלמד על רמת המסוכנות הגבוהה הנשקפת מאוכלוסייה זו. מחקרים מלמדים על שיעורי חזרה שמגיעים עד ל-50%.

שיעורי הרצידיביזם הגבוהים מוסברים על ידי כך שמצד אחד, הפדופיל מאופיין בדפוסי אישיות המגבירים את הדחף לפגוע בילדים (התנהגותם מאופיינת באובססיביות ובכפייתיות), ומנגד מדובר באוכלוסייה קשה לטיפול, כאשר לעונשי מאסר אין השפעה משמעותית על שיעורי הרצידיביזם.

מחקרים מלמדים כי הפנטזיות המיניות הסוטות של פדופילים מתגברות בתדירותן לאחר הפגיעה הראשונה בילד. כלומר, הסיפוק המיני שהפדופיל חווה בהתנסות הראשונה שלו במגע מיני עם ילד מעלה את התדירות של הפנטזיות המיניות שכבר יש לו.

נהוג להתייחס למספר מנגנוני הגנה פסיכולוגיים המאפיינים פדופילים:

הכחשה - פדופילים אינם מוצאים פסול פלילי במעשיהם ומכחישים כל השפעה שלילית על הקורבן, בשל שיפוט מוסרי לקוי ופרשנות מעוותת, לפיה הם מעניקים תמיכה רגשית לילד באמצעות ליטוף ומשחק. פדופילים נוטים גם להכחיש את האחריות לביצוע התקיפה בטענה כי הקורבן פיתה אותם, הם נוטים לייחס לקרבנות פרובוקטיביות מינית או תחושת עונג מיני, ומכחישים את הפסול שבמעשיהם בטענה שהקורבן נהנה מהמגע המיני ואהב מה שעשו לו.

מינימליזציה - פדופילים על פי רוב יקטינו או ימזערו את המעשה ומשמעותו, ויטענו למשל שזה קרה רק פעם אחת, או שהם רק חיבקו את הילד. פדופילים נוטים להכחיש את הכוונה המינית של מעשיהם, ויטענו כי המעשים שביצעו לא היו בעלי אופי מיני כלל וכלל אלא מגעים של חיבה אבהית.

הצדקה/רציונליזציה - פדופילים יצדיקו את מעשיהם באופנים שונים, ויטענו למשל שהם אוהבים ילדים ולא מתעללים בהם, הקורבן נהנה מהמגע המיני, או שלפעילות המינית עמם היה "ערך לימודי".

הטיפולוגיה של גרות'

פדופילים
נסגנייםפדופילים
קבעוניים

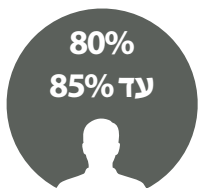
פדופילים קבעוניים

1. מתקשים לפתח יחסים וקשרים בוגרים עם בני גילם.
2. הם אינם בוגרים מבחינה חברתית ומינית, ביישנים, פסיביים, ותלותיים במובן מסוים בקשר. נוח להם בחברת ילדים יותר מאשר בחברת מבוגרים. קשר עם מבוגר נתפס בעיניהם כמאיים.
3. לעתים נדירות מאוד הם נשואים, ומגע מיני עם מבוגר אינו מספק אותם ואפילו דוחה אותם. מחקרים מראים ש-88% מהפדופילים הקבעוניים לא היו נשואים מעולם.
4. כשהם מקיימים מערכת יחסים עם ילד, מערכת היחסים תואמת את גיל הילד ולא את גילם.
5. לעתים נדירות הם ישתמשו בכוח ובאלימות.
6. הם נחשבים כקשים לטיפול לנוכח העובדה כי משיכה מינית לילדים מגדירה את זהותם המינית. הם נתונים לדחפים כפייתיים ונוטים לפגוע מינית בכמות גדולה של קורבנות.

פדופילים נסגניים

1. פדופילים שמקיימים קשרים חברתיים בוגרים.
2. הם נמשכים לאנשים בוגרים, הם יכולים להיות נשואים ולקיים חיי משפחה, אבל בנסיבות חיים מסוימות (בעיקר דחק, קונפליקטים בין בני הזוג או סיטואציות שמאיימות על הדימוי העצמי שלהם) הם נסוגים לקיום יחסי מין עם ילדים, בד"כ ממין נקבה.
3. הם לא רואים בהתנהגות הזאת חלק בסיסי מהאוריינטציה שלהם (הם לא בהכרח רואים עצמם כנמשכים לילדות, אלא נמשכים לנשים מבוגרות ובסיטואציות מסוימות יימשכו לילדות).
4. הקשר הוא בדרך כלל עם ילדות זרות להם, והם מייחסים לילדה בגרות וניסיון מיני ומתייחסים אליה כבת זוג בוגרת.
5. מחקרים מראים ש-75% מהפדופילים הנסגניים נשואים.
6. מספר הקורבנות שלהם נמוך בהשוואה לקבוצת הקבעוניים, אך מספר התקיפות הוא רב והוא מתרחש במהלך תקופה ארוכה, אף של שנים. בהשוואה לקבעוניים, ניתן למצוא אצלם רגשות אשמה ובושה גבוהים יותר.

גילוי עריות

אחוז הגברים
בגילוי עריות

הפוגעים הם גברים: בין 80%-85% מהפוגעים הם גברים בתפקידי הורות או אחרות הורית משפחתית; אבות ביולוגים, אבות מאמצים, דודים, סבים, אחים, אחים חורגים.

פגיעה של אב ובתו: ברוב המקרים, ישנה פגיעה של אב בתו (ישנם סוגים נוספים וגם קורבנות שהם זכרים, אבל נתמקד בפגיעה הזו שהיא הנפוצה ביותר). הבת נחשבת בעיני האב כרכושו הפרטי. מבחינתו, הוא יכול לעשות בה מה שהוא רוצה, ולכן הוא מופתע כאשר אנשים אחרים מתערבים או דואגים לה, היות ולראייתו מודבר בענין פנימי של המשפחה. לרוב מדובר במשפחות מאוד סגורות, ללא קשר לסוג הקהילה בה הן חיות.

האבות המתעללים לרוב לא חוו חיי משפחה נורמליים. מרביתם היו יתומים או בנים להורים גרושים, התגלגלו במוסדות, לא חוו יחסי קרבה של חום ואהבה מצד המשפחה. או שהם חוו בעצמם התעללות מינית ולמדו שזו התנהגות נורמטיבית ולא עבריינית - העברה בין דורית.

חסך בדמות אב: לרוב קיים חסך חמור בדמות אב. כלומר, לא היתה דמות אב ביולוגית נורמטיבית שממנה יכלו ללמוד את תפקיד האב, להזדהות ולהפנים את תפקיד האב ואת מגבלותיו כהורה. מבחינתם כך מביעים חיבה או זאת הדרך להתקרב וליצור קשר. זה מה שהם מכירים.

ילדה של אבא: האב מנסה להתקרב לבת באמצעות סחיטה רגשית; ברוב המקרים מדובר בילדה המועדפת על אבא. הוא קונה לה מתנות, נותן לה כינויי חיבה, מקדיש להתשומת לב מיוחדת. בנוסף, קיים מצדו שימוש באיומים לצורך הסתרה ושמירת הסוד.

אב סמביוטי: ברוב המקרים האב הפוגע מכונה "אב סמביוטי" - אב שגדל במשפחה מזניחה, והזנח רגשית כילד, וזה אב שכל הזמן מחפש חום וקרבה. אב שלמד שהדרך היחידה לחוות חיבה, יחס וחום היא באמצעות תקיפה מינית. אין לו את היכולת להשיג זאת בדרכים אחרות.

סימביוטי: ששייך או קשור לסימביוזה

סימביוזה: סוג של יחסי גומלין בין מיני אורגניזמים שונים ובו הם חיים בצוותא, בצמידות. יש שכל אחד מן היצורים מפיק תועלת ממשנהו, ויש שרק יצור אחד מפיק תועלת.

טיפולוגיה של האבות המתעללים (סימביוטיים)

האב האלכוהוליסט

האב המפעיל רציונליזציה

האב הרודן

האב המופנם

האב המופנם - אב מבודד ומרוחק שרעב לחיבה ולקשר. עם הזמן, אשתו מתעייפת ממנו, קשה לה להעניק לו את הצורך שהוא דורש. האישה מתרחקת מבן זוגה, יש ביניהם ניכור מיני, והיא מותירה את הגבר בלי יכולת להשיג את הקרבה שהוא מחפש. הוא פונה לבתו מכיוון שמבחינתו היא שייכת לו ומשמשת תחליף לאשתו (היפוך תפקידים).

האב הרודן - האב ששולט במשפחה שלו, מחלק פקודות, מפעיל כח על מנת להשיג את רצונו ודורש צייתנות. הוא אינו סובל התנגדויות ומפעיל כוח, אם יש צורך בכך, כדי להשיג את מבוקשו. כאשר יש ניכור מיני בינו לבין אשתו הוא פונה לבתו כדי לקבל חום, תשומת לב ויחסי מין.

האב המפעיל רציונליזציה - זהו אב שמחפש דרכים להצדיק את גילוי העריות. הוא מצדיק התנהגות זו, לעצמו ולקורבן, באמצעות שכנוע שמדובר במשחק אהבה מיוחד, חינוך מיני המכין את הילדה לעתיד, הגנה מפני גברים אחרים, בתו היא רכושו הפרטי וכו'.

האב האלכוהוליסט - אחוזים גבוהים מהאבות המתעללים הינם אלכוהוליסטים. האלכוהול משחרר מחרדה ואשמה וכן מעניק לאב תירוץ ומשחרר מאחריות. גם כאן ניתן לראות את האם שמתעייפת מהטיפול באב האלכוהוליסט, והיא מעבירה את התפקיד הזה לבתה. הבת מצדה מאמינה שאם היא תטפל בו ותעניק לו את החום והאהבה שהוא דורש - הוא יפסיק לשתות. עלול להיווצר מעגל קסמים: שתיית אלכוהול - קיום יחסי מין עם הבת - אשמה - שתיית אלכוהול כדי להעלים את האשמה

מאפייני האמהות במשפחה

האם במשפחה מוגדרת כשותף פסיבי או אקטיבי. המעורבות של האמהות נעה על גבי רצף - בקצה הרצף נמצאת האם המשכנעת את עצמה שדבר אינו קורה (עצימת עיניים), ובקצה השני של הרצף נמצאת האם שלוקחת חלק פעיל בפגיעה. נראה כי לאם יש תפקיד חשוב בשימור הפגיעה.

מחקרים מראים כי אמהות רבות סבלו מעזובה ולעיתים אף היו בעצמן קורבנות של גילוי עריות. הן סבלו מרקע משפחתי קשה, נטישה או גדלו במוסדות. החסך מלמד על חוסר בהזדמנויות ללמוד את התפקיד האימהי וההגבלות ביחס לגילוי עריות הן חלשות.

ישנם שני תהליכים בקרב האם שחוזרים במקרים רבים של גילוי עריות:

1. ויתור על תפקידה כאם והעברתו לבת.

2. נסיגה מיחסים מיניים עם בן זוגה.

תהליכים אלה מצביעים על הצורך הבסיסי של האם להפוך לילדה וכך לזכות בתשומת הלב ובדאגה האימהית שלא קיבלה בילדותה. היא מטילה על ביתה את תפקיד האם ומצפה לקבל ממנה טיפול ופינוק.

היפוך תפקידים זה בין האם לבת אופייני למשפחות רבות בהן מתרחש גילוי עריות.

האם מטילה על ביתה מגיל צעיר תביעות לתשומת לב, דאגה למשק הבית, טיפול בילדים הקטנים ותפקידים של השכנת שלום ופיוס. נדרש מהילדה לנחם את האב כשהוא עצוב ולהרגיע אותו כשהוא כועס או תוקפני. במקביל, האם נסוגה מקיום יחסי מין עם האב.

טיפולוגיה של האמהות

האם הנעדרת

האם האקטיבית

האם הפסיבית

האם הפסיבית: אם חסרת בגרות רגשית ומינית התלויה מאוד בבעלה. בעיניה תפקיד הבת הוא לסייע בניהול הבית ולמלא את תביעותיו המיניות של האב שהיא עצמה לא מעוניינת למלא. לעיתים קרובות היא היתה קורבן בילדותה.

אופיינית לה ההתעלמות מהפגיעה במשך שנים, הכחשתה והאשמת הבת כשמתגלה "הסוד".

האם האקטיבית: משתפת פעולה עם האב בתקיפה. גם היא מנצלת את בתה כדי למלא את הדרישות המיניות של האב. זוהי אם היוצרת את האוירה האינטימית בבית, מגרה את בן זוגה ומכניסה את הבת למיטה במקומה. זוהי אם הדוחפת את האב, כמעט במישרין, אל זרועות בנותיה.

האם הנעדרת: מתייחס למצבים בהם אין אם בבית (עקב פטירת האם, אשפוז ממושך, גירושין או נטישה). העדרה של האם יוצר לעיתים תחושה של עזובה רגשית, והאב והבת מוצאים מקלט זה אצל זה. "תמיד היינו רעבים, לא לאוכל, היה בידינו מספיק כסף, אלא לרגשות, לחום ולחיבה".

אנסים

הגדרה

אונס מוגדר כמגע מיני ללא הסכמה שבו נכפה קשר גופני על הקרבן.

טיפולוגיה שמתייחסת לשלושה סוגים של אונס (גרות' ובירנבאום):

1. **אונס כוח** - משמש כאמצעי בו האנס בוחן ומאשר את זהותו ואת יכולתו המינית. האנס מחפש כוח ושליטה על הקורבן, באמצעות הפחדתו באיומים. אנס מסוג זה חסר התאמה מינית וחברתית.
2. **אונס כעס** - בסוג זה של אונס מביע האנס כעס, זעם, שנאה ובוז כלפי קורבנותיו. השימוש בכוח הוא מעבר לנדרש לצורך הכנעת הקורבן. חוויות שליליות בעבר וביחסים עם נשים וחוסר סיפוק מיני מאפיין סוג זה של אנסים. במקרים רבים, אדם כזה הוא תוקפני ואלים כלפי נשים גם בהקשרים אחרים.
3. **אונס סדיסטי** - מין ותוקפנות חוברים ומתמזגים באישיות אנס כזה לסדיזם, כאשר אופן התקיפה הינו ארוטי והאנס מפיק הנאה מגרימת סבל ממשי לקורבן (שלא בחר בסבל זה).

גרות' חקר מאות אנסים בבתי כלא ובבתי חולים פסיכיאטריים מאובטחים בארה"ב, ופרסם בשנת 1979 את מסקנותיו בספר "Men who rape". לטענתו, אונס הוא תסמין המעיד על דיספונקציה פסיכולוגית כלשהי, זמנית וחולפת או כרונית. הוא גם קבע בנחרצות שהאנס משתמש במיניות כדי לתת ביטוי "לסוגיות הקשורות לכוח ולכעס", וש"מדובר בהתנהגות מינית בשירותם של צרכים שאינם מיניים".

ממצאי מחקרים מצביעים על קיומם של מאפיינים דומים בקרב אנסים רבים:

1. ליקויים באמפתיה.
2. אגוצנטריים ומניפולטיביים.
3. שליטה לקויה בתוקפנות.
4. הערכה עצמית נמוכה ודימוי עצמי נמוך.
5. קושי בקשירת יחסים חברתיים, ניכור ביחסים בינאישיים ופחד מאינטימיות.
6. אנסים סובלים מרגש נחיתות באשר לגבריותם ומחדדות לא רציונאליות באשר לתפקודם המיני.
7. העמדת האישה בעמדה נחותה ומושפלת מספקת עבורם את הצורך בדומיננטיות.
8. גישה שלילית כלפי נשים, סקסיזם ותפיסות מעוותות.

"כשאתה לוקח אישה לבלות, מחזר אחריה, ואז היא אומרת: 'לא, אני בחורה טובה', אתה חייב להשתמש בכוח. כל הגברים עושים את זה".

"כולם מבינים כי מקובל לאנוס אישה אם ידוע שהיא מופקרת, אם לקחת אותה כטרמפיסטית, או אם היא שכבה איתך בעבר".

מחקר - טורפים מיניים

במחקר איכותני שבחן עברייני מין, נמצאו שלוש קבוצות של עברייני מין. אנו נתמקד בקבוצת האנסים שבמחקר נקראו: התוקפנים / "טורפים מיניים".

מאפיינים משותפים בקבוצה זו:

1. הקורבנות לרוב לא היו מוכרות ונבחרו באקראי על סמך זמינותן המיידית.
2. מעשי האונס היו מתוכננים מראש והם נעשו בסיטואציה מבודדת שאפשרה תקיפה "בטוחה" ללא סכנת היתפסות מיידית.
3. התקיפות המיניות בוצעו תוך שימוש רב בכוח ובאימים לשם הכנעת הקורבנות והשפלתן.
4. הקורבנות נתפסו בעיני האנסים כאובייקטים שנועדו לסיפוק צרכיהם המיניים והפסיכולוגיים המידיים.
5. בחלק מהמקרים מעשי האונס לוו בעבירות נוספות (שוד, חטיפה וכו') כנגד הקורבן.

במחקר עלו ארבע תימות מרכזיות שחזרו בדברי המרואיינים:

1. חווית ילדות
2. תיאור העבירות
3. הסברים לעבירות
4. היחס לעבירות

חוויות ילדות טראומטיות:

הזנחה, היעדר פיקוח הורגי, יחסי התקשרות גרועים עם ההורים, חסכים רגשיים וחומריים, אלימות פיזית ומינית. רובם הפגינו התנהגות מרדנית ומתריסה מגיל צעיר, ביצוע עבירות (רכוש, אלימות, מין וכו'), הוצאה מהבית, נטייה להתמכרויות. דרך החיים העבריינית שהם אימצו מגיל צעיר אפיינה את התנהלותם ונתפסה בעיניהם כאפשרות היחידה לשרוד בעולם.

תיאור העבירות: סיפוקים מידיים, כוחניות, הסלמה בחומרת העבירות

ככל שהתקופן נחשף לגורמים שליליים מגיל צעיר יותר, כך גם גיל התחלת העבריינות היה מוקדם יותר. ניהול אורח חיים עברייני וכוחני. משתתפים שהחלו לבצע עבירות שונות מגיל צעיר יותר, היו יותר אלימים ועם מספר רב יותר של קורבנות מיניים. נראה כי ההסלמה שחלה בעבירות (תדירות גבוהה יותר, מספר רב יותר של קורבנות, שימוש רב באלימות) היתה פונקציה של "ניסיון" וביטחון שצברו עם הזמן.

הסברים לעבירות: נקמה, שליטה והשפלה

העבירות המיניות בוצעו כחלק מאורח חיים אליים, עברייני ונקמני. רובם הודו כי פגיעות העבר שלהם נתנו להם מעין לגיטימציה לפגוע באחרים בחזרה. בהקשר המיני, הזעם הנקמני שלהם הופנה כלפי נשים אקראיות אשר היוו "טרף קל". טראומות העבר נצרכו בתודעתם והם ביקשו לשחזר התנסויות דומות באורח חוזר ונשנה. התנהגותם האלימה והעבריינית הובילה לריחוק ובידוד רגשי וחברתי נוסף שלהם. כתוצאה מכך הם החלו לחוש ניכור כלפי אחרים וזה אפשר להם להמשיך בפגיעותיהם מבלי לחוש אמפתיה, בושה או חרטה.

היחס לעבירות: צער, אשמה וחרטה מלאים/חלקיים

חלק מהמשתתפים הביעו צער, בושה וחרטה ביחס למעשיהם, לצד אמפתיה כלפי הקורבנות. חשוב לציין כי משתתפים אלו עברו טיפול במהלך מאסרם ונראה כי הטיפול העלה את רמת המודעות שלהם לחומרת מעשיהם והשלכותיהם.

עבריינות נשים

מאפיינים יחודיים

עד לא מכבר, נהגו להתייחס לעבריינות נשים וכליאתן בהתבסס על ידע וניסיון שנאספו בטיפול ושיקום של עבריינים-גברים. דוחות שונים מלמדים שמיעוט האסירות מול מספר האסירים הגברים הביא לכך שבתי הסוהר והשירותים שהם מספקים לאסירים הותאמו לצורכיהם של האסירים הגברים. זהו הסבר אפשרי לכך שנשים עברייניות חוו רמה גבוהה של כישלון ונשירה מתוכניות טיפול.

עם זאת, בשנים האחרונות מתחדדת ההבנה שלרוב הנשים העברייניות יש כמה מאפיינים דומים, אשר שונים ממאפייני הגברים, ושצורכיהן שונים מצורכי הגברים. כתוצאה מכך התפתחו דרכי טיפול ושיקום מותאמים למאפיינים הייחודיים של נשים.

רקע של
התעללות

רקע
סוציו-דמוגרפי

סוגי העבירות

אימהות

רקע נפשי

שימוש בחומרים

סוגי העבירות

נשים, לאורך כל ההסטוריה, מבצעות הרבה פחות פשעים מאשר גברים, הן פחות רצידיביסטיות, וכמעט שאינן מבצעות פשעים חמורים או אלימים.

נשים מהוות אחוז קטן ביותר מאוכלוסיית בתי הכלא בעולם כולו. בארה"ב - על פי דיווחים שונים - אחוז הנשים בכלא נע בסביבות 6%. באופן כללי, אין מדינה בעולם שבה עולה אחוז האסירות על 10% מכלל האסירים.

כאמור, בישראל הן מהוות כ-1.5% מכלל הכלואים.

נשים מבצעות עבירות סמים, רכוש, הונאה, זיוף שיקים, גניבה מחנויות וזנות. רק מיעוטן שפוטות על עבירות חמורות כמו רצח, הריגה או שוד.

מחקרים עדכניים על נשים שהרגו מראים כי כ-80% מהנשים שרצחו, רצחו קרוב אינטימי, על רקע מערכת יחסים של התעללות ממושכת. הנשים נטו להיות קונפורמיות מבחינה חברתית, ולראות את עצמן בתוך תפקידי המין המסורתיים. הן תפסו את עצמן כנתונות ללחצים כבדים שבאו לידי ביטוי בדרכים שונות, בעיקר בדיכאון.

בנוסף, ניתן לראות כי נשים אינן נהנות, בדרך כלל, מן הרווח הכספי מפשרה. במקרים רבים הכסף שהושג מביצוע העבירה עובר לגבר.

ניתן לראות כי בתחום הפשע, נשים נתפסות כשוליות לגברים, והפשע האלים והרווחי נשאר נחלתם הבלעדית של הגברים.

רקע סוציו-דמוגרפי

רוב הנשים בכלא הינן עניות, חסרות השכלה מסודרת, חסרות כישורי עבודה ואמהות חד-הוריות.

סקר שנעשה בכלא בישראל מראה כי 73.6% מהנשים בכלא הינן אמהות לילדים. רובן לא נשואות: 14% רווקות, 31% גרושות, 28% נשואות, והשאר חיות בנפרד. ל-70% מהאסירות אין דיור קבוע מחוץ לכלא.

רוב אוכלוסיית האסירות הינה חסרת הכשרה מקצועית והרגלי עבודה. אוכלוסיה זו מתאפיינת בפער בין היכולת הפוטנציאלית, ובין רמת ההשכלה הנמוכה, עקב אי סיום מסגרות לימוד. ההסבר לפער זה הנו ההסטוריה של התעללות בילדות, שלא אפשרה לילדות ללמוד באופן סדיר, ולממש את היכולת הפוטנציאלית שלהן.

מסקר שנעשה בכלא הנשים בישראל עולה כי 16% מהאסירות חסרות השכלת יסוד. 70% חסרות מקצוע, ומתוך 30% הנותרות רובן לא עסקו במקצוע, ואינן בעלות כושר השתכרות במקצוען.

לסיכום, מחקרים מצביעים על כך כי הנשים העברייניות שייכות לאחת או יותר משלוש קבוצות: מובטלות, משפחות חד-הוריות ועניות.

רקע של התעללות

אחד הממצאים הדרמטיים שנחשף רק בשנים האחרונות הינו הקשר שבין היסטוריה של התעללות מינית ופיסית, בילדות ובגרות, ובין עבריינות נשים.

מחקר עדכני מצא כי 81% מאוכלוסיית הנשים בכלא בארה"ב דיווחו על התעללות מינית בילדותן או בבגרותן.

במחקר שנעשה בישראל נמצא כי "לא הייתה בין הנחקרות אחת שלא חוותה טראומה". נשים בכלא דיווחו על התעללויות קשות כמו "קשירה לכיסא והכנסת אצבעות לאיבר המין כדי לבדוק בתולין, חתכים באמצעות כלים חדים במקומות נשיים בגוף, גזירת שיער ועוד".

הנסיון הקליני מעבודה טיפולית עם נשים אסירות מראה כי למעלה מ-90% מהנשים עברו התעללות מינית בילדותן על ידי אדם קרוב. רובן עברו גם התעללויות פיסיות ונפשיות קשות.

כיום ברור כי הנסיון להבין את הדינמיקה של האישה העבריינית, ואת הסיבות שהובילו אותה לחיי שוליים קשור בהבנת הקורבנות שלה.

במחקר שנערך בישראל, שתיעד תהליכים בקבוצות טיפוליות של אסירות, נמצא כי אחת התימות המרכזיות שעלו בקבוצה היו חוויות העבר של הנשים כקורבנות. מעדויות הנשים עולה תמונה של אונס, השפלה, ניצול, אלימות, התעללות והזנחה.

אחת מהנשים סיפרה באחד המפגשים: "מהרגע שאני זוכרת את עצמי אבא שלי אנס אותי".

איילת סיפרה: "הוא (בן זוגה) שבר לי את כף היד, יש לי צלקות בראש, ממש חורים".

אילנית, בת להורים גרושים, סיפרה על חיים רוויים בסבל וכאב, היא נאנסה בגיל 6 על ידי שכן וטענה: "מכאן התחיל הסבל שלי". היא תיארה הזנחה קשה מצד אמה: "כל יום היינו הולכים לאבא שלי לאכול צהרים. אם לא היינו אוכלים אצלו יכולנו להישאר כל היום רעבים, לאמא שלי לא היה איכפת".

רינה סיפרה על הילדות האבודה ועל מכירתה לזנות: "הייתי קטנה (בת 12) שהיא (אמא שלה) היתה מוכרת אותי לזנות, לאנשים".

שימוש בחומרים

רוב האסירות כיום מכורות לסמים, אלכוהול או סמי שינה והרגעה. בישראל דווח כי אחוז גדול מהאסירות (כ-60%) מכורות לסמים ואלכוהול. בארה"ב דווח כי 83% מהנשים בכלא סובלות מהתמכרות קשה לסמים או לאלכוהול. התמכרות לסמים ואלכוהול נמצאה כגורם מרכזי לעבריינות נשים.

אצל נשים לעומת גברים נמצא כי השימוש בסמים החל לפני המעורבות בפשיעה. אחד ההסברים לכך מבוסס על מודל ההתמכרות. על פי מודל זה התמכרות בשל השפעותיה הפרמקולוגיות מגבירה את הצורך בסם ובמימונו. לעומת זאת אצל גברים ניתן להסביר את הפשיעה שמגיעה על פי רוב לפני השימוש בסמים על פי מודל תת התרבות או סגנון החיים. שימוש בסמים הוא אחד ממאפייניה של תת התרבות העבריינית וסגנון החיים העברייני.

קורבנות ושימוש בחומרים:

מחקרים מדווחים על שיעורים גבוהים יותר של התמכרויות בקרב נשים שעברו התעללות מינית. שימוש בסמים בקרב נשים אלו משמש כפי הנראה כאמצעי להתמודדות עם הרגשות השליליים וככלי לריפוי עצמי, אך השפעתם מובילה להקלה זמנית בלבד, בעוד שההשפעות הפתולוגיות של ההתמכרות מחריפות והופכות לעיקר הבעיה.

גמילה בקרב נשים אלו חושפת את הקורבנות לזכרונות כואבים ומשאירה אותן חסרות הגנה ומועדות יותר לחזור לשימוש.

רקע נפשי

נשים אסירות סובלות יותר מגברים אסירים מבעיות של בריאות נפש. הקשר בין עבריינות נשים ובין הפרעות נפשיות בא לידי ביטוי בשכיחות הגבוהה של מחלות נפש ואשפוזים פסיכיאטריים בקרב אוכלוסייה זו, וכן במספר הרב של נסיונות אובדניים ופגיעות עצמיות. ניתן למצוא בעיקר הפרעות כמו הפרעות אכילה, הפרעת אישיות גבולית, הפרעות במצב הרוח והפרעות חרדה.

ניתן לראות כי אחת הסיבות לעבריינות בקרב נשים הינה בעיות נפשיות חמורות שקשורות בהתמכרות לסמים או לאלכוהול, והינן עקב היסטוריה של טראומה מינית, פיסית ונפשית.

הפסקת השימוש בסמים חושפת מחדש את חוויית ההתעללות מהעבר ויש לטפל ברגשות החרדה והדיכאון שחוות נשים אלו בעקבות הפסקת השימוש בסמים.

אימהות

רוב הנשים בכלא הינן אמהות לילדים. לרוב הן המטפלות העיקריות בילדים - חד-הוריות או בקשר לא טוב עם אבי הילדים. רובן אמהות חד - הוריות ליותר מילד אחד. בארה"ב דווח על קרוב ל-80% אמהות בקרב אסירות בארה"ב, לעומת 59% מהגברים בכלא.

אחד העונשים הגדולים ביותר עבור נשים במאסר הינו הפרידה מילדיהן. פרידה היא אנטיתזה לאחריות הורית. כאשר אישה נכנסת לכלא, ברוב המקרים לא נשאר מאחוריה בעל/אב שמטפל בילדים וממשיך לשמור על אחדות המשפחה. לעומת זאת, כאשר גבר נכנס לכלא ב-90% מהמקרים האישה נשארת בבית המשפחה ושומרת על אחדות המשפחה. מצב זה יוצר התמודדות שונה לשני המינים.

במחקר שראיין אסירות בכלא נווה תרצה, הנשים תיארו את הפרידה והמרחק מהילדים וחוסר היכולת להשתתף בגידולם ולהשפיע עליהם כמצבים המכאיבים להן ביותר, ונראה כי מצבים אלה ייצגו עבורן נקודת שבירה. הן העידו על עצמן, כמי שיכולות להתמודד עם מצבי חיים מורכבים וקשים, אך לא עם הניתוק מילדיהן.

עבריינות נשים - טיפולוגיה

מקושרות לסמים

נשות רחוב

פגועות - פוגעות

"אחרות"

נשים מוכות

פגועות - פוגעות: נשים שמגיעות מרקע של התעללות בילדות, שימוש בחומרים, הפרעות התנהגות.

נשות רחוב: נשים שבדרך כלל או ברחו מהבית כנערות או שנזרקו מהבית והן התגלגלו לרחוב. ברחוב הן נתקלות בשימוש בחומרים ובזנות, לרוב כדי לממן את ההתמכרות.

מקושרות לסמים: כאן הענין המרכזי יהיה מן הסתם "סמים". מדובר בנשים שמקושרות לסחר בסמים, לסוחרי סמים. לאו דווקא מדובר בשימוש בסמים אלא יותר בסחר.

נשים מוכות: נשים שמגיעות לכלא על רקע זה שסבלו בבגרותן מהתעללות ממושכת המערכת הזוגית, ובסופו של דבר פגעו בבן הזוג כאקט של הגנה עצמית.

"אחרות": נשים שלרוב דפוס העבירה יהיה כלכלי. הן מאוד שונות מהקבוצות האחרות. כאן לא יהיה רקע פלילי קודם, לא תהיה היסטוריה של אלימות. מדובר בנשים שהיה להן מסלול נורמטיבי, עבדו בעבודה לגיטימית, וניצלו את המעמד שלהם או התפקיד, כדי להשיג טובת הנאה או רווח אישי כלשהו (ציפי רפאל, אתי אלון).

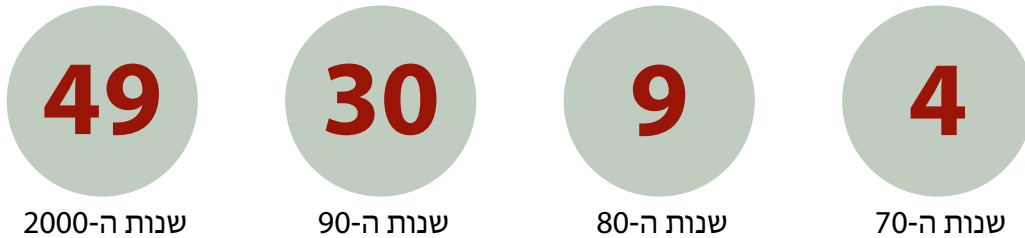
מאמר

ירי בבית הספר - רצח תלמידים בידי תלמידים בבתי ספר בארצות הברית: הסברים תיאורטיים ומאפיינים של הרוצחים.

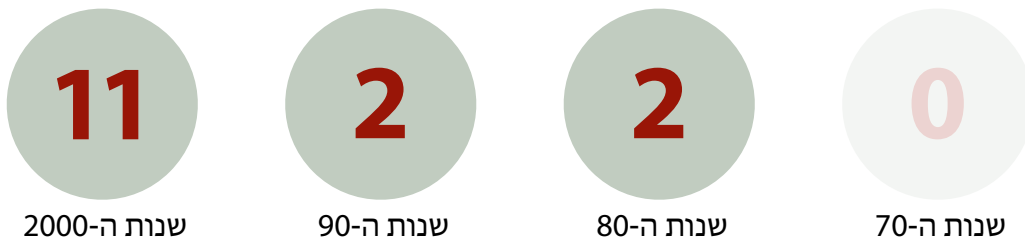
תופעה חדשה יחסית המוגדרת כירי חסר הבחנה של תלמידים בודדים בחבריהם ללימודים ובמוריהם. המכנה המשותף לכל מעשי הרצח הוא - אלימות בבית הספר

סטטיסטיקה

בארה"ב

באירופה

פרופיל אישיותי של תלמידים רוצחים

1. קושי להתמודד עם עלבונות.
2. הערכה עצמית מנופחת (מבוססת על האגו ולא על פידבק מהסביבה)
3. סימנים של נרקיסיות.
4. בעל מודלים שליליים.
5. שייך לקבוצת שווים סגורה.

*נער שיש לו מחצית מהמאפיינים הללו + גישה לנשק חם, נמצא בסיכון גבוה לבצע מעשה של ירי בבית הספר.

הגורמים: נערים אלה אינם נמצאים בחברה תומכת. בית הספר והבית אינם מגיבים למצוקותיהם. הם חסרים כישורים חברתיים, אינם יודעים להתמודד עם מצבי דחק וצוברים כישלונות רבים.

התהליך: עם הזמן הם צוברים תרעומת וכעס ומפתחים חשיבה שלילית, ומבחינתם האחרים עוינים שרוצים לפגוע בהם. עקב כך הם מתנתקים מקבוצת השווים ומוצאים עצמם בשולי החברה עם נערים כמותם.

התוצאה: הם מפתחים צורך עז להעניש אחרים, ואף חשים שזכותם להרוג את מי שגרם למצבם, היא מוצדקת. הערצה של חלקם לכלי נשק יוצר את השילוב הקטלני.

במרבית מקרי הירי הנערים סבלו מדיכאון עמוק וממחשבות אובדניות. ב-12 מקרים הרוצחים שמו קץ לחייהם בסוף מסע הירי.

מרבית הרוצחים ההמוניים תכננו את מעשיהם לפרטי פרטים ואף רמזו על כוונתם.

מאפיינים נוספים:

1. נערים לבנים ממעמד הביניים
2. ללא היסטוריה של מחלות נפש
3. מתבודדים (מחוץ לקבוצת השווים)
4. אינם אלימים אך מביעים עניין באלימות
5. יש להם פנטזיות על רצח המוני כנקמה

למרות שקיים מכנה משותף בין הרוצחים, עדיין קשה לקבוע מהו הפרופיל המדויק של רוצח סדרתי ולא נמצא אב-טיפוס של רוצח המוני. עקב כך, לא ניתן לנבא התכונות של מקרה כזה בעתיד.

טיפולוגיה של תלמידים רוצחים

עקב כך שאין מאפיינים ברורים, לנגמון מציע טיפולוגיה עפ"י שלושה טיפוסים

פסיכופתים

פסיכוטים

טראומטים

הרוצחים הטראומטים: באו מבתים הרוסים. סבלו מהתעללות פיזית או מינית. הורה אחד או שניהם לא מתפקדים, עם בעיות התמכרות או עבר פלילי.

הרוצחים הפסיכוטים: באו מבתים יציבים, ללא היסטוריה של התעללות. אולם, בעלי הפרעות פסיכוטיות, כמו סכיזופרניה פרנאידית (מפלצת שנמצאת מתחת למיטה, דמויות שמנסות לפגוע, שדים, הזיות, מחשבות שווא ובחון מציאות לא תקין).

הרוצחים הפסיכופתים: באו ממשפחות שלמות, ללא רקע של התעללות והזנחה. ללא סימנים לפסיכרזיה. אולם, בעלי תכונות המקושרות לפסיכופתיה, חסרי אמפתיה, בעלי תחושת עליונות, בזים לאחר, כריזמטיים, בעלי הנאה סדיסטית (לגרום כאב לאחר), פגעו בבע"ח, חוסר שליטה בכעסים.

הסברים תיאורטיים

תיאוריות האלימות הטקסית: הרוצח חש כמו אלוהים. הרצח וההתאבדות הם הרמה הגבוהה ביותר האפשרית. הרוצח מכין עצמו למלחמה באמצעות טקס המזכיר טקס קדמוני דתי (ביגוד, מוזיקת מטאל, כלי הנשק).

לפי תיאוריה זו, הרוצח הוא בעל מאפיינים נרקסיסטיים (צורך בתשומת לב וחוסר באמפתיה). אולם, הוא נמצא למטה בהיררכיה בין התלמידים. המחשבה הראשונה שלו היא על התאבדות, אולם הוא הופך את המחשבה הפרטית לאירוע ציבורי בדמות רצח המוניים. המחשבה על הסיקור התקשורתי שיקבל ועל תהילת עולם שיזכה לה, קורצות לו. הסיקור מבחינתו יהפוך אותו לבן אלמוות.

תיאורית ההתאבדות במסכה: הרוצח מאמץ גישה של תרבויות לוחמניות התומכת במעשה נקמה, בה הרג אחרים תוך כדי סיכוי גבוה להרג, הוא דבר חיובי (מחבל מתאבד למשל). הרוצחים ההמוניים רואים בירי כנקמה תוך סיכון או אף רצון להרג בסופו, כפעולה שתואמת את ערכיהן של תרבויות לוחמניות אלו. נערים אלו גדלים למעשה בתרבות אמריקנית בה קיימת גישה קלה לנשק. בנוסף, הם לומדים להשתמש באלימות כתגובה לאיום וכדרך לבטא גבריות.

הירי התכליתי וההתאבדות הפומבית בסופו, נועדו מבחינת הרוצח להעביר מסר לקבוצת השווים - אני גבר!

לגבריות יש שתי רמות:

גבריות שליטה: נער הופך לגבר באמצעות תוקפנות פיזית, שנאת הומוסקסואלים ושליטה בנשים.

גבריות משנית: נער המתנגד לרעיון השליטה בנשים. נחשבים גבריים פחות ומתויגים כבעלי מאפיינים הומוסקסואלים. התיחסות כזו אליהם לאורך שנים מציבה אותם בסיכון גבוה לפתח דיכאון קליני. מכאן הדרך למחשבות אובדניות היא קלה. אותם נערים ישתמשו גם באלימות כדי להוכיח את גבריותם ולשקם אותה. המקרה הקיצוני ביותר הוא רצח המוניים.

גורמים לבריונות בבתי ספר בקרב בני נוער

גורמים חברתיים: 71% מהרוצחים היו נתונים להטרדות ולהתעללויות ע"י קבוצת השווים. בריונות מוגדרת כהתנהגות חוזרת בכוונה להזיק לאדם חלש יותר. לבריונות השפעה לטווח ארוך, כמו: בדידות, דיכאון, האשמה עצמית, הערכה עצמית נמוכה, עד נסיונות התאבדות. נערים שמתקשים ליצור קשרים חברתיים הופך אותם למטרה קלה לבריונות. התוקף לעומת זאת, הופך "מקובל". גורם נוסף הוא החשד כי הנער הוא הומוסקסואל.

קיימים ארבעה סוגי קורבנות בריונות:

1. **הקרבן הכנוע:** נער פסיבי, חלש פיזית, חסר בטחון, ביישן, רגיש לביקורת, מדוכא, מתבודד, לא מקובל, מחפש את ההגנה של הבריון.
2. **הקרבן המתגרה:** אינו מקובל, מעצבן, מתפרץ בתוקפנות, מנודה ומושפל, מתווכח, מנסה להביך את הבריון.
3. **הקרבן המזוכיסטי:** מתחבר לבריון הסדיסטי, טרוד, משתמט מבי"ס לעתים קרובות.
4. **הקרבן המחליץ:** בעל מערכת קשרים עם הבריון הסדיסטי, בתפקיד המשקם של הבריון הסדיסטי.

גורמים משפחתיים: יחסים סוערים בין הנער להורים, אובדן של אחד ההורים ונישואין להורה חורג, התנהגות פתולוגית במשפחה, חוסר באהבה עקיבה, רגישות או הקשבה לצרכיו, נתון לגילויי אלימות והזנחה, חוסר פיקוח על תכנים שהנער נחשף אליהם בטלוויזיה ובאינטרנט, שימוש לא אחראי של ההורים בנשק חם. נער זה רואה את העולם כמסוכן, אינו סומך על אחרים ובעל ויסות רגשי נמוך.

גורמים הקשורים לבית ספר: שיעור אלימות ובריונות גבוה ביותר בבתי ספר. נערים אינם חשים בטוחים בסביבה הבית ספרית. מעשי בריונות מתרחשים מדי יום וישנם נערים שאף מגיעים לבית הספר עם נשק חם. אלמות נתפסת כדרך אגרסיבית לפתרון בעיות. בנוסף, בתי ספר בהם הפוטנציאל לרצח המוני גבוה, הם בתי ספר בהם ישנה העדפה של ביה"ס את תלמידים מסוימים על אחרים (ספורטאים למשל), קשרים חלשים עם המורים, מיעוט הזדמנויות למעורבות, העלמת עין של ההנהלה לבריונות של תלמידי "עילית" (ספורטאים). נערים אלה חשים שאין להם למי לפנות, אין להם יכולת להתמודד עם הבריונות. כך מתעצם הסיכוי לפניה לנקמה באמצעות רצח המוני.

גורמים הקשורים לקהילה: אין הבדל בין איזורים עירוניים לאיזורים כפריים. ההבדל נמצא בגורמים, כמו: קהילות שוליות, אוכלוסיה חלשה, ערכים תרבותיים, פיקוח יתר של המשטרה ונגישות לנשק.

גורמים חברתיים תרבותיים:

75% ממקרי הרצח בארה"ב התרחשו במדינות בהן ישנה תרבות "הכבוד העצמי". במדינות אלה, נערים רבים הם קורבנות ללעג, השפלה, דחייה ופגיעה בכבוד העצמי שלהם. נערים אלה יטו להגיב באלימות כאשר התרבות בה הם חיים מצפה מהם להגיב כך. נערים אלה נאלצים להתמודד עם תדמית גברית המוגדרת על פי התרבות והחברה בה הם חיים. מימד נוסף הוא ההערכה לנשק חם בארצות הברית, בעיקר באותן מדינות בהן התרבות מקדשת את הגבריות והכבוד העצמי.

לסיכום, ניתן לומר שתופעת הירי בבתי ספר היא תוצאה של מספר סיבות: בראש ובראשונה, בריונות, חוסר יכולת להתמודד עם עלבונות ובריונות, כישורים חברתיים נמוכים, חוסר תמיכה בבית ספר, לעתים משפחה הרוסה, תרבות הכבוד העצמי, תיוג בהומוסקסואליות, ובסופו של דבר גישה קלה לנשק כאלמנט מכריע.

אסטרטגיות התערבות ומניעה

ניתן לנקוט במספר אסטרטגיות כדי להפחית את הסיכון להתהוות התופעה:

1. חיזוק הקשר בין צוות המורים והתלמידים.
2. טשטוש הריבוד בקרב אוכלוסיית התלמידים (תלמידים טובים יותר וטובים פחות).
3. פיתוח תכניות לימוד וחופ לימודיות שיחזק את הקשר בין התלמידים
4. פיתוח תכניות של נורמות התנהגות הוגנות מצד קבוצת השווים (הגורם להקנטות, העלבות ובריונות). ומינוי תלמידים מקבוצות אלה לפיקוח על ישומן של נורמות אלו.
5. פיצוח "קוד השתיקה" באמצעות דיווח אנונימי על מעשי בריונות והשפלות (שמתבצעים לרוב הרחק מעינייהם של המורים).
6. תמיכה נפשית דיסקרטית לקורבנות אלימות, באמצעות יחידות יעויות ובשיתוף מחלקות בריאות הנפש.
7. הגברת הבטחון בבתי הספר באמצעות צוותים מוגברים לפיקוח על הכניסה והיציאה מהם, בנוסף להצבת גלאי מתכות והענשה של תלמידים שנתפסו נושאים נשק. הצבת מצלמות אבטחה ומערכות כריזה, תרגול ירי באמצעות קוד הפעלה.
8. מעקב של המורים אחר תלמידים מועדים.
9. הדרכת הורים לזיהוי ילדים במצוקה באמצעות דגלים אדומים: העדרויות ממושכות מביה"ס, שינוי בהתנהגות, תלונות על מחלות פסיכוסומטיות, פציעות לא מוסברות, בגדים קרועים, שינויים בציונים והימנעות מפעילות חברתית.

הערה: בעידן הווירטואלי של הרשתות החברתיות הקורבנות הופכת לנחלת הכלל, גובר הסיכון להשפלה וביזוי של תלמידים בידי תלמידים אחרים. עם זאת גם עולה הסיכוי לרצח בידי תלמיד בבית ספר בישראל. לכן חובה על המדינה לנקוט באסטרטגיות מניעה.

בהצלחה!